



Кафедра обліку і аудиту  
Луцького національного технічного університету



**СУЧАСНІ КРИЗОВІ ЯВИЩА В ЕКОНОМІЦІ ТА  
ПРОБЛЕМИ ОБЛІКОВОГО, КОНТРОЛЬНОГО І  
АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ  
ПІДПРИЄМСТВОМ**

Тези доповідей ІХ Міжнародної науково-практичної конференції

**MODERN ECONOMIC CRISIS AND  
PROBLEMS ACCOUNTING,  
CONTROL AND ANALYTICAL  
SUPPORT ENTERPRISE  
MANAGEMENT**

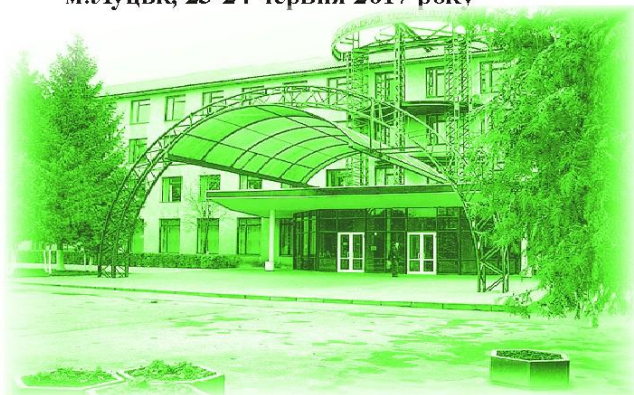
Abstracts of the IX International Scientific Conference

**СОВРЕМЕННЫЕ КРИЗИСНЫЕ ЯВЛЕНИЯ В  
ЭКОНОМИКЕ И ПРОБЛЕМЫ УЧЕТНОГО,  
КОНТРОЛЬНОГО И АНАЛИТИЧЕСКОГО  
ОБЕСПЕЧЕНИЯ УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЕМ**

Тезисы докладов IX Международной научно-практической конференции

**ВИПУСК 8**

**м.Луцьк, 23-24 червня 2017 року**





**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ЛУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ННЦ «ІНСТИТУТ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ» УААН  
ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ФЕДЕРАЦІЯ АУДИТОРІВ, БУХГАЛТЕРІВ І  
ФІНАНСИСТІВ АПК УКРАЇНИ  
ВОЛИНСЬКА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ  
«ПЕРСПЕКТИВИ ВОЛИНИ»  
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ВОЛИНСЬКА АСОЦІАЦІЯ  
РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ «ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ»**

**23-24 червня 2017 року, м. Луцьк**

**СУЧАСНІ КРИЗОВІ ЯВИЩА В ЕКОНОМІЦІ ТА ПРОБЛЕМИ  
ОБЛІКОВОГО, КОНТРОЛЬНОГО ТА АНАЛІТИЧНОГО  
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ**

Тези доповідей ІХ Міжнародної науково-практичної конференції

**MODERN ECONOMIC CRISIS AND PROBLEMS  
ACCOUNTING, CONTROL AND ANALYTICAL SUPPORT  
ENTERPRISE MANAGEMENT**

Abstracts of the IX International Scientific Conference

**СОВРЕМЕННЫЕ КРИЗИСНЫЕ ЯВЛЕНИЯ В ЭКОНОМИКЕ  
И ПРОБЛЕМЫ УЧЕТНОГО, КОНТРОЛЬНОГО И  
АНАЛИТИЧЕСКОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ УПРАВЛЕНИЯ  
ПРЕДПРИЯТИЕМ**

Тезисы докладов ІХ Международной научно-практической  
конференции

**Випуск 8**

Редакційно-видавничий відділ ЛНТУ  
Луцьк – 2017



**Рецензенти:**

**Малік М.Й.**, доктор економічних наук, академік УААН, ННЦ «Інститут аграрної економіки», м. Київ;

**Гарасим П.М.**, доктор економічних наук, професор, Львівська державна фінансова академія, м. Львів.

**Редакційна колегія:** **головний редактор** – к.е.н., професор *Садовська І.Б.* (Україна); **відп. редактор** – к.е.н., доцент *Бабіч І.І.* (Україна); д.е.н., професор *Аверіна О.І.* (Росія); к.е.н., доцент *Баула О.В.* (Україна); к.е.н., професор *Бігдан І.А.* (Україна); д.е.н., професор *Герасимчук З.В.* (Україна); д.е.н., професор *Бессонова О.А.* (Росія); д.е.н., доцент *Вегера С.Г.* (Білорусь); д.е.н., професор *Голян В.А.* (Україна); к.е.н., доцент *Голячук Н.В.* (Україна); д-р, професор *Димитров С.С.* (Болгарія); к.е.н., доцент *Жураковська І.В.* (Україна); д-р *Гжегож Зайонц* (Польща); к.е.н., доцент *Зеленко С.В.* (Україна); д-р *Дорота Казмерчак-Пец* (Польща); д.юр.н., професор *Кобаєв О.К.* (Казахстан); *Легенчук С.Ф.*, д.е.н., професор (Україна); *Левицька С.О.*, д.е.н., професор (Україна); д.е.н., доцент *Макарова В.І.* (Росія); д.е.н., професор *Малік М.Й.* (Україна); к.е.н., доцент *Мальцевич Н.В.* (Білорусь); д.т.н., с.н.с. *Мокеєв В.В.* (Росія); д.е.н., доцент *Морозова Н.І.* (Росія); к.е.н., доцент *Московчук А.Т.* (Україна); к.е.н., доцент *Нагірська К.С.* (Україна); к.е.н., доцент *Нужна О.А.* (Україна); к.е.н., доцент *Петрова О.О.* (Росія); к.е.н., доцент *Писаренко Т.М.* (Україна); *Правдюк Н.Л.*, д.е.н., професор (Україна); к.е.н., доцент *Савош Л.В.* (Україна); к.е.н., доцент *Семенішена Н.В.* (Україна); к.е.н., доцент *Сєкачова В.М.* (Росія); к.е.н., доцент *Сидоренко Р.В.* (Україна); к.е.н., доцент *Сушко Т.І.* (Білорусь); к.е.н., доцент *Талах В.І.* (Україна); к.е.н., доцент *Талах Т.А.* (Україна); к.е.н., доцент *Ткачук І.М.* (Україна); к.е.н., доцент *Тлущкевич Н.В.* (Україна); к.е.н., доцент *Хвищун Н.В.* (Україна); д-р *Хенрік Федевіч* (Польща); к.е.н., доцент *Чудовець В.В.* (Україна); к.е.н., доцент *Шарінов Д.Г.* (Таджикістан); к.е.н., доцент *Шестакова І.М.* (Росія); д.е.н., професор *Шеушкова Т.Г.* (Росія).

**С-43 Сучасні кризові явища в економіці та проблеми облікового, контрольного та аналітичного забезпечення управління підприємством:** матеріали ІХ Міжнар. наук.-практ. конф. (23-24 червня 2017 р). / відп. ред. І.Б. Садовська. – Вип. 8. – Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2017. – 64 с.

**ISBN 978-617-672-116-1**

У збірнику подано матеріали досліджень, виголошених на ІХ Міжнародній науково-практичній конференції "Сучасні кризові явища в економіці і проблеми облікового, контрольного і аналітичного забезпечення управління підприємством", що була проведена кафедрою обліку і аудиту факультету обліку та фінансів Луцького НТУ в червні 2017 року. У публікаціях висвітлено шляхи удосконалення теорії бухгалтерського обліку в умовах глобалізації економіки, теоретико-методичні передумови гармонізації системи фінансового обліку в Україні; особливості управлінського обліку і контролю як підсистеми сучасного менеджменту підприємства; аналітичне забезпечення діяльності суб'єктів господарювання; перспективи розвитку аудиту в період світової фінансової кризи; науково-практичне обґрунтування впровадження інформаційних технологій в облік, аналізі та контролі; проблеми формування показників звітності підприємств; проблеми обліку і аналізу трансакційних витрат; регіональні і глобальні проблеми розвитку економіки.

Для науковців, аспірантів, студентів і всіх, хто цікавиться актуальними проблемами і перспективами розвитку обліку, аналізу і контролю.

*Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, економіко-статистичних даних, галузевий термінології, інших відомостей.*



## ЗМІСТ

<b>Бунь Богдана, Колос Ірина</b> Методичні підходи до оцінювання податкового навантаження промислового підприємства	5
<b>Василюк Володимир</b> Особливості оподаткування краудфандингової діяльності	7
<b>Ващишин Вадим</b> Підходи до класифікації витрат підприємства	9
<b>Войтюк Алла</b> Розвиток системи фінансово-кредитного забезпечення аграрного виробництва	10
<b>Гавриленкова Єкатерина</b> Оценка эффективности инвестиционной деятельности организации	13
<b>Гринюк Ірина</b> Щодо стратегій управління оборотним капіталом нафтогазових підприємств	14
<b>Дубиковская Ольга</b> Оценка платежеспособности предприятия	16
<b>Дубовський Валентин</b> Основні аспекти хеджування	18
<b>Журова Ульяна</b> Управление ассортиментом продукции предприятия в рамках его товарной политики	21
<b>Литвинко Анастасія</b> Особенности бухгалтерского учета краткосрочной дебиторской задолженности	23
<b>Михайлов Микола</b> Державне регулювання розвитку матеріально-технічної бази аграрних підприємств	25
<b>Никифорак Ірина</b> Особливості формування системи показників внутрішньої звітності про результати основної діяльності підприємств міського електротранспорту	27
<b>Новак Оксана, Костишин Юрій</b> Напрями удосконалення забезпечення кредитними ресурсами підприємств сільського господарства	30

<b>Оболончик Анастасія</b>	
Особливості організації проекту «Фестиваль візуального мистецтва»	32
<b>Остапенко Ольга</b>	
Сутність реальних інвестицій	34
<b>Пасічник Сергій, Остапенко Тетяна</b>	
Облік витрат виробництва і виходу продукції КП «Декоративні культури ДОР»	36
<b>Petrova Diana</b>	
Reporting the effects of exchange rate fluctuations for the purposes of management processes in companies with global activities	38
<b>Писаренко Тетяна</b>	
Особливості планування обсягів виробничої діяльності	40
<b>Садовська Ірина, Поліщук Ксенія</b>	
Оптимізаційні податкові моделі сучасного аграрного бізнесу	42
<b>Сидоренко Роман, Харицька Марина</b>	
Чи потрібне вітчизняним бухгалтерам професійне судження?	45
<b>Ткачук Ірина, Бодячук Катерина</b>	
Пріоритетні напрямки внутрішнього контролю соціальних витрат автодорожніх підприємств	49
<b>Хомин Ірина</b>	
Зовнішньоторговельні операції в контексті формування фінансових ресурсів аграрного сектору України	51
<b>Хомин Петро</b>	
«Нова» облікова теорія та її прозеліти	53
<b>Мартинюк Наталія</b>	
Бенчмаркінг як інструмент виявлення прихованих витрат на якість	55
<b>Савчук Мар'яна</b>	
Конфіденційність як фундаментальний принцип професійної етики	58
<b>Голячук Наталія</b>	
Інформаційні технології	60

**УДК 657:658**

**Бунь Богдана  
Колос Ірина**

Навчально-науковий інститут економіки і управління  
Національного університету харчових технологій

## **МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ПОДАТКОВОГО НАВАНТАЖЕННЯ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА**

Проблеми встановлення впливу податкових платежів на результати функціонування вітчизняних суб'єктів господарювання в умовах сьогодення суттєво посилюються. Особливо це пов'язано з децентралізацією і наданням нових можливостей щодо самостійності формування місцевих бюджетів. Виникає необхідність в оцінюванні податкового навантаження, зокрема промислового підприємства, з орієнтацією на використання легальних засобів, прийомів та способів для максимального зменшення податкового тягара.

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні теоретичних і прикладних аспектів оцінювання податкового навантаження сучасного виробничого підприємства.

За результатами критичного аналізу тематичних видань теоретико-прикладного спрямування виокремлено мету і основні завдання та запропоновано методику оцінювання податкового навантаження. Так, метою оцінювання податкового навантаження доцільно визнати – встановлення фактичного рівня податкового навантаження і розроблення комплексу заходів, спрямованих на його мінімізацію з урахуванням вимог і норм чинного законодавства. Серед завдань оцінювання податкового навантаження виділено такі основні: (1) ідентифікація податкового навантаження; (2) пошук проблем і розроблення заходів щодо зменшення податкового навантаження; (3) систематизація заходів з орієнтацією на посилення фінансової стійкості.

Авторами запропоновано методику оцінювання податкового навантаження промислового підприємства, яка реалізується у п'ять етапів за такою послідовністю:

1) визначення переліку показників оцінювання податкового навантаження промислового підприємства. Запропоновано використання єдиного формату опису показників для їх однозначного

розуміння і коректного використання, що включає: найменування показника; мету; формулу для розрахунку; порівняльні показники (орієнтовну норму чи норматив); джерело інформації; орієнтовне, критичне та фактичне значення; відхилення, причину виникнення і наслідки. Доцільним є використання таких основних показників: коефіцієнт податкового навантаження на фінанси підприємства, в тому числі за місцевими податками; коефіцієнт ефективності податкової політики підприємства, в тому числі за місцевими податками; коефіцієнт ефективності оподаткування підприємства, в тому числі за місцевими податками; коефіцієнт оподаткування витрат, в тому числі місцевими податками; податкомісткість, в тому числі за місцевими податками; коефіцієнт еластичності податків;

2) обґрунтування джерел інформації (конкретних форм податкової і фінансової звітності, облікових реєстрів, первинних документів; спеціальних обстежень; статистичних даних);

3) розроблення інформаційних моделей для показників оцінювання податкового навантаження із зазначенням розрахункових формул показників і джерел інформації;

4) встановлення фактичного рівня податкового навантаження із зазначенням втрачених можливостей використання легітимних шляхів податкового планування, що не суперечить чинному законодавству. Для контролю досягнення критичного рівня значення показників використано метод графічного моделювання. Візуалізація результатів оцінювання податкового навантаження сприяє зменшенню часу для їх розгляду і дозволяє зосередитися на виокремленні альтернативних заходів щодо зменшення податкового навантаження;

5) розробка альтернативних управлінських рішень щодо зменшення податкового навантаження на результати функціонування підприємства з виділенням можливих позитивних і негативних наслідків на найближчу і стратегічну перспективу.

Запровадження і використання запропонованої методики оцінювання податкового навантаження дозволяє ухвалювати виважені управлінські рішення з орієнтацією на посилення фінансової стійкості промислового підприємства.

Отже, можна стверджувати, що проведення оцінювання податкового навантаження і використання його результатів топ-менеджментом забезпечить підвищення ефективності й економічної активності промислового підприємства.

**УДК 657**

**Василюк Володимир**  
Науковий керівник: **Чудовець Віталій**  
Луцький національний технічний університет

## **ОСОБЛИВОСТІ ОПОДАТКУВАННЯ КРАУДФАНДИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Краудфандинг є інноваційним методом фінансування, як правило малого та середнього бізнесу, який в свою чергу є основою економіки будь-якої розвиненої країни.

Термін «краудфандинг» (англ. crowdfunding) походить від англійського словосполучення «crowd funding», де «crowd» — «натовп, гурт, юрба», а «funding» — «фінансування»

Краудфандинг – це інноваційна фінансова послуга, головна ідея якої ґрунтується на співпраці у формі колективного фінансування ризикових проектів заради досягнення визначених специфічних цілей (фінансових чи нефінансових) або без розрахунку на вигоду у формі пожертви чи спонсорства, або з розрахунком на нефінансову чи фінансову вигоду, що здійснюється шляхом формування пулу капіталу, який надходить у незначних сумах від значної невизначеної кількості осіб на основі відкритого конкурсу за допомогою Інтернет-технологій.

Краудфандинг виступає свого роду обхідним, альтернативним механізмом сучасній грошово-кредитній системі.

Краудфандингові проекти оподатковуються податком на прибуток на загальних умовах, що потенційно створює проблему подвійного оподаткування: спочатку податки платить платформа за отримані доходи, а потім ще раз податки сплачує ініціатор краудфандингового проекту. З іншого боку, повна свобода в даній сфері може стати «шпариною» для виведення коштів без сплати податків.

Вагомий внесок у висвітлення проблематики оподаткування краудфандингу внесли Гусейнова А. та Зінкевич В. Головними перепонами для українських компаній на шляху до такого виду фінансування на міжнародних платформах є жорсткий валютний контроль та відсутність розуміння концепції краудфандингу з боку

українських податкових органів. Через це багато стартаперів запускають свої компанії через нерезидентські структури.

Питання оподаткування краудфандингової діяльності до кінця не врегульовані в більшості країн світу. Комітет Єврокомісії з питань податку на додану вартість розробив та опублікував рекомендації щодо оподаткування ПДВ з краудфандингових засобів. Важливо зазначити, що даний документ не має законодавчої сили, проте дає основне розуміння суті проблеми і широко використовується організаціями в країнах ЄС.

Згідно законодавства України, зобов'язання з ПДВ виникають у разі, якщо компанія є платником ПДВ. Тобто першим кроком є визначення чи є ініціатор краудфандингового проекту платником ПДВ, необхідно проаналізувати її діяльність за останній рік та вияснити чи повинна вона буде зареєструватись таким платником.

Єврокомісія в своїх поясненнях наводить класифікацію краудфандингу залежно від характеру винагороди, яку отримує донор.

Краудфандинг із відсутністю винагороди (Donation-based crowdfunding) є найлегшим видом краудфандингу для цілей оподаткування, адже являє собою свого роду благодійну допомогу. Як зазначають Гусейнова та Зінкевич «В даному випадку все просто: немає винагороди – немає наслідків по ПДВ».

Краудфандинг із нефінансовою винагородою (Reward-based crowdfunding) потенційно є об'єктом оподаткування ПДВ, адже винагорода, яку отримує донор може мати абсолютно різний характер, від чого і залежатиме майбутнє визнання підприємством зобов'язань з ПДВ щодо таких операцій.

Краудфандинг із фінансовою вигодою (краудінвестинг (crowd-investing)) для цілей оподаткування може прирівнюватись до участі в капіталі краудфандингових компаній.

Позиковий краудфандинг (краудлендінг (crowd-lending)) являється свого роду різновидом кредитування, де донор надає краудфандинговій компанії відсотковий чи безвідсотковий кредит на реалізацію проекту, що не несе за собою зобов'язань з податку на додану вартість.

Підсумовуючи, ми визначили, що краудфандинг є інноваційним і перспективним альтернативним засобом фінансування, який впродовж останніх років демонструє надзвичайний ріст і за прогнозами обсяг краудфандингового ринку лише зростатиме.

**УДК 657**

**Ващишин Вадим**  
Науковий керівник: **Бабіч Ірина**  
Луцький національний технічний університет

## **ПІДХОДИ ДО КЛАСИФІКАЦІЇ ВИТРАТ ПІДПРИЄМСТВА**

У сфері управління витратами з метою цільового прийняття рішень необхідне максимально повне уточнення характеристик об'єкта управління. Це дає змогу здійснити їх детальна класифікація. Класифікація будь – якого об'єкта створює необхідне інформаційне забезпечення щодо прийняття рішень, оскільки акцентує увагу на затребуваних в управління критеріях розрізнення сукупності однорідних за своїм змістом об'єктів. Класифікація дає можливість деталізувати окремі характеристики об'єкта управління та здійснювати більш цілеспрямований адміністративний вплив на вибір оптимальних управлінських рішень .

Класифікація витрат – це розподіл й одночасне об'єднання різних витрат, однорідних за визначеними ознаками. Класифікувати – означає віднести витрати до одного з видів.

У світовій практиці витрати прийнято класифікувати за такими ознаками:

- за складом: фактичні, планові або прогнозні;
- стосовно обсягу виробництва: змінні і постійні;
- за ступенем усереднення: загальні і середні (витрати на одиницю);
- за функцією управління: виробничі, комерційні та адміністративні;
- віднесення витрат на період генерації прибутків: на період та на продукцію.

Заслуговує на увагу і класифікація витрат, прийнята в деяких зарубіжних країнах, де класифікація витрат здійснюється за трьома напрямками: оцінка запасів та визначення фінансових результатів; прийняття рішень; контроль виконання.

Витрати класифікуються за економічними елементами. Сукупність витрат за видами та в грошовому виразі економічно однорідних витрат називають економічними елементами.

Нині на більшості підприємств витрати класифікують (поділяють) за сукупністю різних ознак та напрямів класифікації. При цьому класифікація витрат має відповідати меті їх управління, а також не повинна потребувати додаткової аналітичної обробки.

Також слід зазначити, що стандартна класифікація витрат підходить далеко не всім підприємствам, тому необхідно розробляти класифікацію залежно від особливості діяльності підприємства та галузі.

**УДК 631.162**

**Войтюк Алла**

Національний науковий центр  
«Інститут аграрної економіки»

## **РОЗВИТОК СИСТЕМИ ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА**

Розвиток Національної системи фінансово-кредитного забезпечення аграрного виробництва свідчить про її здатність протистояти зовнішнім та внутрішнім викликам та забезпечувати стабільний розвиток аграрного виробництва.

Для створення адекватної Національної фінансово-кредитної системи обслуговування аграрного виробництва необхідно розробити форми взаємодії, напрямків, які по-перше відповідають світовим вимогам, і по-друге зберегли найважливіші самобутні і ефективні, які відповідають національним інтересам фінансових інститутів та інструментів.

Підвищення ефективності системи фінансово-кредитного забезпечення аграрного виробництва в умовах глобалізації нерозривно пов'язано з системним регулюванням ключових напрямків сучасної державної фінансової політики, а ефективність її функціонування залежить від тих цілей і завдань, які впливають з довгострокової фінансової стратегії країни.

Дослідження процесів фінансово-кредитної системи полягає в розгляді еволюційного руху процесу наукового зору від

концептуально-методологічного (сутність фінансово-кредитної архітектури) до системно-функціонального (дослідження особливостей) та функціонально-методичного рівнів (методичний інструментарій аналізу стратегій).

Національна система фінансово-кредитного забезпечення аграрного виробництва включає основні сегменти: фінансова система до якої відносяться структурні ланки бюджетів, зокрема державний бюджет, місцеві бюджети, бюджети суб'єктів аграрних виробників; сегмент страхування; податковий сегмент; сегмент позабюджетних фондів; фондівий сегмент. Другим блоком являється кредитна система: банківський сегмент; валютний сегмент.

Банківська система є однією із найбільш важливіших сегментів фінансової системи, яка безпосередньо впливає на розвиток інноваційних процесів, які полягають у впровадженні нових банківських продуктів та застосування інноваційного підходу з поєднанням існуючих прийомів, способів, методів та інструментів. Вказане дозволяє моделювати різноманітні інноваційні банківські продукти з метою отримання банком конкурентних переваг на сегментах суб'єктів господарювання, зокрема в аграрній сфері.

Однією з сучасних проблем банківського сектору є збільшення збиткових банків. На сьогоднішній день банківський сегмент представляють 100 установ. До 2014 року було виявлено позитивні тенденції їх створення та сформовані належні передумови їх зростання. Проте, у 2014 році виникли гострі проблеми, які пов'язанні з несприятливо військово-політичною та економічною ситуацією, а також підвищення вимог національного банку до забезпечення ліквідності банківських установ та міжнародних фінансових організацій щодо капіталізації кредитних установ при наданні фінансової допомоги Україні. На фоні такої ситуації виявлено, що за 10 місяців обсяг банківських кредитів для сільського господарства зменшився на 2.1 млрд грн – до 4.7 млрд грн, в тому числі в національній валюті на 0,957 млрд грн (4,3 млрд грн) та в іноземній валюті на 1.2 млрд грн (0.39 млрд грн) [1].

Станом на 7 жовтня 2016 року, 499 підприємств агропромислового комплексу получили часткову компенсацію за кредитами на суму 211.8 млн грн (70.6 % від передбаченого обсягу коштів за програмою) та було залучено пільгових кредитів – 2.3 млрд грн, що в 2 рази менше ніж в 2015 р. Середні процентні ставки, під які

залучаються кредити у 2016 році у національній валюті складають 22-26 % річних [2].

За статистичними даними Національного банку України, станом на 31.10.2016 р. нові кредити, надані підприємствам агропромислового комплексу склали 4.7 млрд гривень. Зокрема, обсяг прострочених кредитів, залучених в агропромисловий сектор економіки становив 6.1 млрд грн (10.6 %). Депозити в банках підприємств АПК становили 20.1 млрд грн (6.8 % від загального обсягу депозитів) [1].

Ситуація, що складається в зв'язку з цими тенденціями, істотно знижує ефективність банківської системи країни, її здатність забезпечити вирішення стратегічних завдань економіки, зокрема в аграрній сфері.

Таким чином, формування сучасної моделі банківської системи має відбуватися за наступними напрямками:

- забезпечення ефективного перерозподілу капіталу всередині банківської системи та підвищення її капіталізації;
- формування стандартів управління банківськими ризиками з урахуванням циклічності економічного розвитку;
- скорочення чистого зовнішнього боргу банків і рекапіталізація банківського сектора;
- зростання обсягу внутрішніх джерел заощаджень;
- консолідація банківського сектора;
- створення сприятливого для економічного зростання режиму кредитування аграрного сектору.

#### **Література:**

1. Матеріали офіційного сайту Національного банку України. – 2016: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.
2. Інформація Міністерства аграрної політики та продовольства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minagro.gov.ua>.

**УДК 330.322**

**Гавриленкова Катерина**  
Могилевский государственный  
университет продовольствия

## **ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОРГАНИЗАЦИИ**

Инвестиционная деятельность организации, представляет собой целенаправленно осуществляемый процесс изыскания необходимых инвестиционных ресурсов, выбора эффективных объектов (инструментов) инвестирования, формирования сбалансированной по избранным параметрам инвестиционной программы (инвестиционного портфеля) и обеспечения ее реализации. Основная цель инвестиционной деятельности - эффективное вложение капитала с целью получения дохода в форме прибыли.

Оценка эффективности инвестиционной деятельности является одним из наиболее важных этапов в процессе формирования инвестиционной программы организации. Она заключается в сопоставлении инвестиционных затрат и результатов от их осуществления.

Все показатели эффективности инвестиционной деятельности организации можно разбить на 3 группы, расчет которых представлен на примере ОАО «Бабушкина крынка» в таблице 1.

**Таблица 1**

### **Показатели эффективности инвестиционной деятельности организации ОАО «Бабушкина крынка»**

Показатель	Значение показателя	
	2014 год	2015 год
1	2	3
1-ая группа - показатели активности инвестиционных процессов		
Коэффициент капиталовложений	0,11	0,28
Коэффициент роста капиталовложений	-	3,45
Коэффициент реализации капиталовложений	3,49	0,96
Коэффициент воспроизводства	0,25	0,55
2-ая группа - показатели эффективности инвестиционной деятельности		
Рентабельность капиталовложений	0,15	0,08

Срок окупаемости капиталовложений	0,25	0,47
Рентабельность инвестиционного капитала	0,07	0,45
Рентабельность собственного капитала	0,003	0,095
Рентабельность основных средств	0,008	0,125
3-ая группа - показатели оценки форм и источников финансирования инвестиций		
Соотношение заемных и собственных средств в финансировании долгосрочных инвестиций	0,16	3,27

Данные таблицы свидетельствуют о том, что несмотря на темп роста капиталовложений на ОАО «Бабушкина крынка» наблюдается снижение активности инвестиционных процессов, что подтверждается снижением реализации инвестиций и низким покрытием их воспроизводства. Показатели эффективности инвестиционной деятельности характеризуют рост отдачи инвестиционного капитала, повышение доходности собственного капитала, а также повышение эффективности использования основных средств организации. Рост соотношения заемных и собственных средств в финансировании долгосрочных инвестиций свидетельствует о высокой степени финансовой зависимости организации от внешних источников финансирования.

Таким образом, оценка эффективности инвестиционной деятельности играет важную роль при разработке инвестиционной программы и повышении инвестиционной активности организации в перспективе.

**УДК 338.242.2**

**Гринюк Ірина**  
Івано-Франківський національний  
технічний університет нафти і газу

## **ЩОДО СТРАТЕГІЙ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМ КАПІТАЛОМ НАФТОГАЗОВИХ ПІДПРИЄМСТВ**

Нафтогазова галузь України представлена значною кількістю підприємств: від малих вузькоспеціалізованих (наприклад,

геологорозвідувальні) до великих товариств повного циклу. Здебільшого, до складових оборотного капіталу відносять грошові кошти, дебіторську заборгованість та запаси.

Говорячи про грошові кошти та дебіторську заборгованість, нафтогазова галузь не має жодних особливостей щодо управління чи фінансування даних активів у складі оборотного капіталу.

Щодо запасів слід зазначити, що в залежності від основного виду діяльності підприємства потреба у запасах відрізняється, відповідно відрізняються і підходи до їх управління та фінансування. Наприклад, на геологорозвідувальних підприємствах величина запасів повинна перевищувати планову потребу, адже при проведенні польових робіт на віддаленій місцевості швидке поповнення необхідних запасів може бути неможливим. Розвідані нафта і газ не будуть відображатися на балансі підприємства, управління буде здійснюватися запасами, які обслуговують та забезпечують процес геологорозвідки.

Говорячи про видобувні підприємства, нафта і газ є готовою продукцією. Для нафтогазотранспортних підприємств нафта та газ не виступатиме активом, адже дані підприємства надають послуги транспортування. Для переробних підприємств нафта і газ виступатимуть сировиною.

Для конкретного виду підприємств управління запасами буде мати свою особливості та використовувати різні стратегії управління. Геологорозвідувальним більш притаманне використання агресивної стратегії, для видобувних та транспортних – консервативної, для переробних – поміркованої. Проте, говорячи про товариства повного циклу, фінансові стратегії визначаються вищим керівництвом та застосовуються до всіх структурних підрозділів товариства. Оскільки такі підприємства подають до державних органів консолідовану фінансову звітність, то тип стратегії управління товариств визначатиметься, залишаючи поза увагою особливості окремих видів робіт.

УДК 336.64

Дубиковская Ольга

Научный руководитель: Климова Ю.Е.

Могилевский государственный

университет продовольствия

## ОЦЕНКА ПЛАТЕЖЕСПОСОБНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Сегодня в сфере управления затратами и финансовыми результатами деятельности предприятия существуют различные подходы к их подсчету, а также использованию методов анализа, контроля и принятия на этой основе управленческих решений. Главными критериями оценки финансово-экономического состояния являются показатели платежеспособности предприятия. Платежеспособность влияет на формы и условия коммерческих сделок, в том числе на возможность получения кредита. Оценка платежеспособности предприятия производится с помощью коэффициентов платежеспособности, являющихся относительными величинами.

Коэффициент абсолютной ликвидности  $K_{ла}$  показывает, какая часть краткосрочной задолженности может быть покрыта наиболее ликвидными оборотными активами - денежными средствами и краткосрочными финансовыми вложениями:

$$K_{ла} = \frac{ДС}{КП}, \quad (1)$$

где ДС - денежные средства и их эквиваленты (стр. 260);

КП - краткосрочные пассивы (стр. 690 - (стр. 640+650+660)).

Коэффициент промежуточного покрытия (быстрой ликвидности)  $K_{лп}$  показывает, какую часть краткосрочной задолженности предприятие может погасить за счет денежных средств, краткосрочных финансовых вложений и дебиторских долгов:

$$K_{лп} = \frac{ДС + ДБ}{КП}, \quad (2)$$

где ДБ - расчеты с дебиторами. Нормальный уровень коэффициента промежуточного покрытия должен быть не менее 0,7.

Общий коэффициент покрытия  $K_{ло}$  показывает, в какой степени оборотные активы предприятия превышают его краткосрочные обязательства:

$$K_{\text{ло}} = \frac{II A}{KП}, \quad (3)$$

где II A - итог второго раздела актива баланса.

При отсутствии у предприятия денежных средств и средств в расчетах, оно может погасить часть краткосрочных обязательств, реализовав товарно-материальные ценности:

$$KЛ_{\text{ТМЦ}} = \frac{З}{KП}, \quad (4)$$

где  $KЛ_{\text{ТМЦ}}$  - коэффициент ликвидности товарно-материальных ценностей; З - запасы.

Проанализируем основные показатели платежеспособности для ПУП «Мстиславльмолоко».

Таблица 1

**Показатели платежеспособности  
ПУП «Мстиславльмолоко» за 2015 год**

Показатель	Алгоритм расчета	Фактическое значение	Нормативное значение
Кла	-	-	-
Клп	$(752+23315) / 218946$	0,012	$> 0,7-0,8$
Кло	$63489 / 218946$	0,29	$>1,7$
КЛТМ.ц	$39107 / 218946$	0,18	-

Анализ коэффициентов ликвидности позволил установить, что предприятие не является платежеспособным и не обладает достаточно необходимым уровнем ликвидности. Это было обусловлено компенсацией сокращения долгосрочных займов (147071 млн. руб.) за счет привлечения дополнительных краткосрочных кредитов (203952 млн. руб.) и ростом кредиторской задолженности.

Для того, чтобы повысить показатели платежеспособности необходимо исходить из наличия реальных денежных средств, и поэтому целесообразно из состава дебиторской задолженности выделять краткосрочную дебиторскую задолженности и включать ее в состав имущества в денежной форме, когда каждый источник погашения долгов важен для предприятия. Кроме этого увеличить количество собственного капитала предприятия за счет роста количества добавочного капитала и нераспределенной прибыли предприятия. А также принять политику фирмы, при которой

привлечение долга будет рассматриваться лишь как крайняя мера, а образующиеся свободные денежные средства будут направляться на погашение долга.

**УДК 657**

**Дубовський Валентин**  
Науковий керівник: **Садовська І.Б.**  
Луцький національний технічний університет

## **ОСНОВНІ АСПЕКТИ ХЕДЖУВАННЯ**

Розвиток хеджування ризиків за умов становлення інформаційного суспільства є складним та суперечливим процесом. У наш час в національній системі обліку виникли такі нові терміни, як «хеджування», «страхування ризиків», що в свою чергу спричинило виникнення проблем їх оцінки та відображення у первинних документах.

Метою даного дослідження є виявлення основних аспектів хеджування і фінансових інструментів за допомогою яких і здійснюється страхування ризиків.

Цю проблему досліджувало багато вітчизняних науковців, серед яких Примостка Л.О., Ксендзук В.В., Супрович Г. та інші.

Впровадження ринкових відносин в Україні, поява нових господарських структур, розвиток міжнародних економічних зв'язків зумовлюють необхідність удосконалення систем хеджування ризиків, як складової частини економічної інформації, необхідної для управління в державному і недержавному секторі виробництва на всіх рівнях.

Протягом 2009 – 2015 рр. спостерігався перехід до більш детальних моделей моніторингу та аналізу, які дозволяють враховувати мінливість макроекономічної обстановки і вплинути на фінансовий результат діяльності підприємства за допомогою інструментів фінансового ринку. У зв'язку з цим, усе більшої популярності набуває метод управління ризиками.

Хеджування – це діяльність, коли ризик змін цін на активи чи пасиви у майбутньому може бути частково або повністю ліквідовано шляхом підписання угоди з третьою стороною, за якою первинна

угода на придбання активів чи пасивів частково або повністю нейтралізується протилежною угодою.

Щоб провести чітку межу між ним і страхуванням як методами управління ризиками виділимо наступні твердження.

По-перше, хеджування, на відміну від страхування, є методом управління ризиками, дієздатність якого обмежена інструментами фінансових ринків.

По-друге, хеджування передбачає свідому, заплановану відмову від прибутку, отриману в результаті позитивної переоцінки фінансових інструментів, в обмін на повне позбавлення або мінімізацію ризику, пов'язаного з їх негативною переоцінкою. Страхування ризиків, навпаки, залишає можливість отримання прибутку в сприятливих для страхувальника випадках, але воно набагато дорожче ніж хеджування.

По- третє, хеджування є більш мобільним та ефективним методом управління ризиками, що знаходить своє відображення в більш високій привабливості пропорції «витрати на управління ризиками – ефективність управління ризиками».

Отже, під хеджуванням слід розуміти метод управління ризиками за допомогою інструментів строкового фінансового ринку, що передбачає частковий або повний перенос ризику зміни ринкової ціни об'єкта хеджування.

Підприємство може прийняти рішення хеджувати всі ризики, не хеджувати зовсім або не хеджувати якусь певну частину. Відсутність хеджування може відбуватися через те, що підприємство не знає про ризики або не володіє інформацією про інструменти хеджування.

Хеджування як метод управління ризиками належить до зовнішніх методів управління, тобто при хеджуванні підприємство вдається до послуг сторонніх організацій (фінансових компаній, учасників біржової торгівлі). Перекладаючи ризик несприятливої ринкової кон'юнктури на іншу особу, хеджер, з одного боку, має всі підстави для планування своїх майбутніх грошових потоків, а з іншого – можливість неотримання додаткового прибутку за рахунок підвищення ціни.

Якщо в ролі хеджера виступають виробники і споживачі товарів, чия ринкова ціна схильна до сильних цінових коливань, їх метою, в першу чергу, є планування, визначення майбутнього та зниження ризику. Додатковий прибуток не входить у пріоритети господарюючих

суб'єктів, котрі хеджують свої ризики, це завдання спекулянтів, які свій ризик не страхують.

Основними причинами низької зацікавленості вітчизняних господарюючих суб'єктів в необхідності побудови ефективної системи управління валютними ризиками є наступні чинники.

1. Незначна частка експортних операцій, контракти на які розраховуються у валюті.

2. Низький рівень розвитку в країні фінансових інструментів.

3. Висока вартість обслуговування операцій з хеджування. Подібні операції завжди пов'язані з необхідністю нести витрати по їх проведенню.

5. Нерозвиненість законодавства у сфері обігу, регулювання та оподаткування фінансових інструментів– форвардів, ф'ючерсів та опціонів.

Вивчення процесу хеджування валютних ризиків вимагає всебічного розгляду даної процедури, аналізу недоліків та переваг хеджування перед іншими методами управління ризиками, а також оцінки можливих негативних наслідків. Серед переваг хеджування валютних ризиків можна виділити наступні – хеджування, а отже, і зменшення ризику призводить до передбачуваності майбутніх грошових потоків, що сприяє ефективності фінансового планування на підприємстві. – хеджування ризику теоретично забезпечує перевищення чистих надходжень підприємства над критичним рівнем, визначеного для даного підприємства.

Отже, спосіб хеджування ризиків повинен набути поширення при укладанні довгострокових контрактів. Кризові явища в економіці України та світу створюють перешкоди для учасників ринків. Розглянуті вище фінансові методи хеджування ризику дозволяють зберігати і підвищувати конкурентоспроможність підприємства в короткостроковому періоді. Однак для сталого розвитку промислового підприємства в середньостроковому і довгостроковому періодах необхідно використання нефінансових методів хеджування, які дозволять пом'якшити чи усунути негативний вплив змін на об'єкти хеджування і будуть сприяти розвитку підприємства в нових економічних умовах.

### **Література:**

1. Примостка Л.О. Фінансові деривативи: аналітичні та облікові аспекти: монографія / Л.О. Примостка. – К.: КНЕУ, 2001. – 263 с
2. Хеджування в IFRS 9 дозволить фінансовим директорам змінити свої стратегії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://www.kagaudit.com/i/lng.ua/page.news\\_detail/news\\_id.869/\\_menuid.50](http://www.kagaudit.com/i/lng.ua/page.news_detail/news_id.869/_menuid.50).
3. П(с)БО 13 —Фінансові інструменти|| [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01>.

**УДК 338.43**

**Журова Ульяна**

Научный руководитель: **Климова Ю.Е.**

Могилевский государственный университет продовольствия

## **УПРАВЛЕНИЕ АССОРТИМЕНТОМ ПРОДУКЦИИ ПРЕДПРИЯТИЯ В РАМКАХ ЕГО ТОВАРНОЙ ПОЛИТИКИ**

Ассортимент продукции в рамках товарной политики перерабатывающего предприятия пищевой промышленности находится всегда в поле зрения руководителя. Правильный выбор ассортимента обеспечивает предприятию серьезные конкурентные преимущества. Управляя ассортиментом продукции, можно существенно повысить эффективность деятельности предприятия.

Существует два метода, позволяющих систематизировать и оптимизировать продажи многономенклатурной продукции. Эти методы известны как ABC - анализ и XYZ - анализ. Они позволяют определить нерентабельные или низкорентабельные группы товаров в структуре ассортимента продукции перерабатывающих предприятий пищевой промышленности, своевременно улучшить или оптимизировать номенклатуру и целенаправленно развивать сбытовую деятельность. Еще одна задача, которая возникает при анализе многономенклатурной продукции – задача прогнозирования стабильности продаж отдельных видов продукции или колебания уровня спроса. XYZ - анализ помогает выдерживать здоровый баланс между обилием выбора и периодическими убытками из-за неудачных позиций и уменьшением числа продукции и справляться с оттоком части потребителей. В группу X входят группы

товаров, на которые приходится основная доля общей стоимости запасов, в то время как в группу Z входит продукция, которая обеспечивает минимальную стоимость запасов. В группу Y входят запасы, занимающее промежуточное значение в общей стоимости запасов готовой продукции. По итогам XYZ-анализа определяется уровень запаса готовой продукции, который создается для страхования колебаний спроса потребителей. Результаты XYZ - анализа позволяют оптимизировать складские запасы. Применяя XYZ - анализ в отношении своих потребителей, можно строить прогноз продаж на будущие периоды, разрабатывать специальные программы лояльности для постоянных потребителей, а также проводить мероприятия по переводу потребителей из групп Y, Z в группу X.

Проанализируем ассортимент продукции Солигорского филиала ОАО «Слущкий сыродельный комбинат» при помощи XYZ-анализа в таблице 1.

**Таблица 1**  
**XYZ-анализ товарных запасов на предприятии за 2016 год**

Наименование продукции	Средняя стоимость запасов, млн. руб.	Уд. вес, %	Уд. вес, % нарастающим итогом	XYZ по объему продаж
Масло животное	6,81	23,01	23,01	X
Сыры жирные	5,05	17,06	40,07	X
Сливки паст.38%	3,86	13,05	53,12	X
Творог жирный	3,62	12,23	65,35	Y
СОМ	3,35	11,32	76,67	Y
Сыры нежирные	3,15	10,65	87,32	Y
Сгущенное молоко	1,99	6,73	94,05	Z
ЦМП в пересчете на молоко б/ж	1,47	4,97	99,02	Z
Нежирная молочная продукция в пересчете на обрат	0,29	0,98	100	Z
Итого	29,59	100	100	-

Таким образом, можно сказать, что в группу X входят масло животное, сыры жирные, сливки пастеризованные, на которые приходится основная доля общей стоимости запасов. Это говорит о том, что при формировании запасов продукции, запас продуктов данной группы не должен превышать 10% от общего объема ее

реализации. В группу Y входят творог жирный, сухое обезжиренное молоко, сыры нежирные, что составляет около 10% запасов. Для товаров данной группы целесообразно создавать запас готовой продукции не более 25%. В группу Z вошло сгущенное молоко, ЦМП в пересчете на молоко б/ж, нежирная молочная продукция в пересчете на обрат, т.е. продукция, обеспечивающая минимальную стоимость запасов, которые занимают чуть больше 5%. Запасы товаров данной группы обычно не создаются, они выпускаются в соответствии с производственным циклом.

**УДК 657**

**Литвинко Анастасия**

Научный руководитель: **Данилкова С.А.**

Полесский государственный университет

## **ОСОБЕННОСТИ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА КРАТКОСРОЧНОЙ ДЕБИТОРСКОЙ ЗАДОЛЖЕННОСТИ**

Основой устойчивого роста и эффективного функционирования хозяйствующего субъекта является четко налаженная система расчетов. Актуальность совершенствования учета дебиторской задолженности также объясняется тем, что данный показатель влияет на денежные потоки предприятия и на своевременность погашения обязательств, которые оно имеет.

Для грамотного управления дебиторской задолженностью необходима информация, которая предоставляется в бухгалтерском учете, поэтому учет дебиторской задолженности должен быть точным, достоверным, структурированным для последующего анализа пользователями информации. Здесь также важная роль отводится рациональной организации бухгалтерского учета дебиторской задолженности, которая включает в себя полное отражение хозяйственных операций по формированию, поступлению и списанию дебиторской задолженности в первичных учетных документах и регистрах.

На крупных предприятиях дебиторская задолженность является сложным показателем для бухгалтерского учета, так как включает в себя

большое число субъектов. Каждый вид дебиторской задолженности имеет различное влияние на финансовое состояние организации. Довольно часто рост краткосрочной дебиторской задолженности может указывать на увеличение объемов реализации продукции, расширение клиентской базы, что является положительным фактором. Однако большой объем краткосрочной дебиторской задолженности приводит к снижению ликвидности краткосрочных активов, что наступает при нарушении платежной дисциплины предприятий-контрагентов.

Дебиторская задолженность может возникать не только у покупателей продукции, но и у следующих дебиторов: поставщики, подрядчики, учредители и так далее. В бухгалтерском учете дебиторская задолженность может отражаться на счетах 62, 71, 73, 75, 76, 79 (в соответствии с Типовым планом счетов в Республике Беларусь).

Каждая организация, которая имеет основания и большую долю дебиторской задолженности, может создавать резервы по сомнительным долгам в случае наличия источника для их формирования. В соответствии с Инструкцией по бухгалтерскому учету доходов и расходов, утвержденной постановлением Минфина РБ от 30.09.2011 № 102, сомнительным долгом признается дебиторская задолженность, возникшая в результате реализации продукции, товаров, выполнения работ, оказания услуг, которая не погашена в срок, установленный договором или законодательством (если срок не установлен – в течение 12 месяцев с даты возникновения дебиторской задолженности), и не обеспечена соответствующими гарантиями.

Признание дебиторской задолженности убытком из-за неплатежеспособности должника не является аннулированием задолженности. Списанная дебиторская задолженность должна учитываться в течение пяти лет на забалансовом счете 007 "Списанная безнадежная к получению дебиторская задолженность" с целью контроля за изменением имущественного положения должника. Аналитический учет по счету 007 ведется по каждому контрагенту, чья задолженность списана в убыток, и каждому списанному в убыток долгу. Перед списанием безнадежной задолженности организация должна выполнить подготовительную работу, так как нереальные для взыскания долги списывают не общей суммой, а каждый в отдельности. Поэтому организация сначала должна провести инвентаризацию имеющейся дебиторской задолженности и выявить долги, подлежащие списанию.

Инвентаризацию проводят по приказу руководителя организации. Периодичность инвентаризации определяется предприятием самостоятельно, но есть случаи, не зависящие от воли руководителя. Так, инвентаризация имущества и задолженности обязательно проводят все предприятия перед составлением годовой отчетности.

Из вышеизложенной информации можно сделать вывод, что вопросам грамотного учета и контроля за состоянием дебиторской задолженности должно уделяться больше внимания, так как в кризисных условиях в экономике риск непогашения обязательств со стороны контрагентов значительно увеличивается.

**УДК 631.11.005 (477)**

**Михайлов Микола**

Національний науковий центр  
„Інститут аграрної економіки”

## **ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОЇ БАЗИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ**

В Україні залишається невирішеною проблема техніко-технологічного оновлення аграрного виробництва з цілого ряду суб'єктивних та об'єктивних причин, які потребують виявлення і пошуку шляхів їх усунення. Інституціональне забезпечення розвитку матеріально-технічної бази аграрних підприємств знайшли відображення у Законах України «Про систему інженерно-технічного забезпечення агропромислового виробництва України», «Про стимулювання розвитку вітчизняного машинобудування для агропромислового комплексу», „Про фінансовий лізинг”, Державній цільовій програмі розвитку українського села, Державній цільовій програмі реалізації технічної політики в агропромисловому комплексі та інших нормативно-правових актів щодо розвитку техніко-технологічної бази агропромислового комплексу України.

Поставлена мета визначає такі пріоритетні напрямки: модернізацію агропромислового комплексу, освоєння науково обґрунтованих систем ведення рослинництва, прискорений розвиток тваринництва, кадрове забезпечення, оптимізацію виробничої

структури, створення принципово нової системи регіональних закупівель сільськогосподарської продукції, розвиток міжгосподарської кооперації і інтеграції, раціональне використання біоресурсів, сталий розвиток господарюючих суб'єктів аграрного сектора.

Агропромислова політика сьогодні спрямована на високоєфективне та стабільне забезпечення країни продукцією сільського господарства, поліпшивши її якість, що призведе до виходу аграрного сектора економіки на шлях сталого розвитку АПК, зростання зайнятості сільського населення, налагодження високотехнологічного виробництва в сфері переробної промисловості.

Однак поряд з напруженим заявленими цілями державної підтримки модернізаційних процесів в сільському господарстві України скорочується. Аналіз Державного бюджету України показав, що, не дивлячись на ріст виділених коштів у фактичних цінах на розвиток сільського господарства, цих коштів є недостатньо.

Інновації, інвестиції та цілеспрямована і кваліфікована інвестиційна політика охоплюють та впливають на практично всі аспекти діяльності підприємства. Завдяки правильній інвестиційній політиці підприємство має змогу належним чином розвиватись та розширюватись.

Тому, основною метою інституціонального управління інноваційно-інвестиційною політикою розвитку матеріально-технічної бази аграрних підприємств є забезпечення розробки і реалізації комплексу заходів, спрямованих на досягнення найбільш ефективної інвестиційної діяльності на кожному конкретному підприємстві, з подальшою можливістю отримання прибутку та повної реалізації мети інвестування з врахуванням впливу інституціональних механізмів регулювання підприємницької діяльності через систему базових і похідних інституцій та традицій.

В умовах інституціональних трансформацій розвиток аграрних підприємств потребує створення умов для підвищення підприємницької активності суб'єктів господарювання на всіх рівнях, диверсифікації сільськогосподарської діяльності з високопотужною матеріально-технічною базою.

**УДК 657.44:656.132.6**

**Никифорак Ірина**  
Чернівецький національний університет  
імені Юрія Федьковича

## **ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПОКАЗНИКІВ ВНУТРІШНЬОЇ ЗВІТНОСТІ ПРО РЕЗУЛЬТАТИ ОСНОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ МІСЬКОГО ЕЛЕКТРОТРАНСПОРТУ**

В умовах реформування міського електротранспорту (МЕТ) назріла необхідність вдосконалення системи економічного контролю ефективності господарювання трамвайно-тролейбусних підприємств. Проте, якщо на сьогодні організація зовнішнього контролю діяльності підприємств достатньо визначена, то раціональна система внутрішньогосподарського контролю сформована ще не повністю.

Внаслідок низки об'єктивних причин більшість підприємств МЕТ України є збитковими, тому їх основна діяльність потребує бюджетного фінансування. В таких умовах особливо зростає роль впровадження у практику досліджуваних підприємств внутрішньогосподарського контролю основної діяльності, оскільки його вплив на економічне використання ресурсів та оптимальне формування доходів найбільш повно може проявитись в первинних місцях їх виникнення та центрах відповідальності.

Налагоджений внутрішньогосподарський контроль неможливо організувати без оптимальної внутрішньої звітності про результати діяльності структурних підрозділів трамвайно-тролейбусних підприємств. Внутрішня звітність повинна містити інформацію про формування витрат на здійснення пасажирських перевезень та доходів від надання транспортних послуг за центрами відповідальності та місцями їх виникнення.

Проблемам внутрішньогосподарського контролю присвячено праці М.Т.Білухи, Є.В.Калюги, Л.В.Нападовської, М.С.Пушкаря, В.С.Рудницького, В.В.Сопка, Л.В.Сотнікової, В.П.Суйца, П.Я.Хомина та інших науковців. Проте питання організації проведення внутрішньогосподарського контролю та формування внутрішньої

звітності на підприємствах МЕТ у вітчизняній економічній літературі досліджувались не достатньо.

Основною ланкою внутрішньогосподарського контролю є оцінка діяльності підприємств, що базується на системі показників внутрішньої звітності про роботу структурних підрозділів. Склад та періодичність подання внутрішньої звітності визначає підприємство, виходячи із власних потреб. Головна мета її складання полягає у визначенні активності працівника в управлінні підконтрольними показниками.

Основою внутрішньої звітності є перелік показників, що характеризують діяльність структурних підрозділів. Для оцінки діяльності окремих підрозділів підприємства потрібна така система показників, яка б стимулювала виконання поставлених завдань, економне використання ресурсів та підвищення якості наданих послуг. Тому при розробці системи показників внутрішньогосподарського контролю необхідно брати до уваги особливості організації виробничого процесу та структури підприємства.

Розвиток внутрішньогосподарського контролю на підприємствах МЕТ повинен відбуватися шляхом його розповсюдження на усі служби, виробничі цехи, бригади та поглиблення до кожного робочого місця. Для отримання позитивних результатів господарювання трамвайно-тролейбусних підприємств варто організувати внутрішньогосподарський контроль за окремими центрами відповідальності:

- у службі руху – за маршрутними лініями та за кожною одиницею рухомого складу;
- у службі рухомого складу – за окремими цехами та кожною бригадою, що здійснює певний вид обслуговування або ремонту;
- у службі енергогосподарства – за окремими аварійно-ремонтними бригадами, що обслуговують тягові електричні підстанції та контактнo-кабельну мережу;
- у службі шляхового господарства – за бригадами, що обслуговують окремі ділянки колійного полотна.

Загальновідомо, що основна діяльність характеризується показниками витрат та доходів, співвідношення яких дозволяє оцінити ефективність діяльності підприємства та його структурних підрозділів. Проте для характеристики діяльності різних структурних підрозділів трамвайно-тролейбусних підприємств властивий ряд специфічних кількісних та якісних показників, які повинні обов'язково бути включені у систему показників внутрішньої звітності. Система

показників для проведення внутрішньогосподарського контролю діяльності підрозділів трамвайно-тролейбусних підприємств повинна відповідати таким вимогам:

- оптимальної кількості показників, що враховують призначення та особливості діяльності окремих структурних підрозділів;
- достовірності відображення кінцевих результатів роботи структурних підрозділів та їх кінцевого вкладу в загальний результат діяльності підприємства;
- забезпечення умов порівнянності показників аналогічних підрозділів;
- відсутності залежності від діяльності інших структурних підрозділів;
- слугувати основою для організації заходів стимулювання праці.

Запропонована нижче система показників для проведення внутрішньогосподарського контролю діяльності трамвайно-тролейбусних підприємств відповідає переліченим вимогам та представлена в узагальнюючій інформаційній картці.

### **Узагальнююча інформаційна карта системи показників для організації внутрішньогосподарського контролю основної діяльності підприємств МЕТ**

№	Центри відповідальності	Перелік основних показників		Періодичність
		Назва показника	Одиниця виміру	
1	2	3	4	5
1	Служба руху депо	Тривалість роботи на лінії	год.	щозміни
1.1	Маршрутна лінія	Загальний пробіг	км	щозміни
1.1.1	Поїзна бригада	Кількість рейсів	од.	щозміни
		Регулярність руху	%	щозміни
		Середня експлуатаційна швидкість	км/год.	щозміни
		Виручка	грн.	щозміни
		Прямі витрати (за статтями)	грн.	щозміни
2	Служба рухомого складу депо	Інвентарна кількість одиниць рухомого складу	од.	щозміни
2.1	Цех-	– з них на лінії	од.	щозміни
2.2	профілакторій	Коефіцієнт використання рухомого складу	%	щозміни
2.3	Цех планових ремонтів	Прямі витрати на проведення одного умовного огляду (ремонту)	грн.	щомісяця
2.4	Цех механіка	Дотримання графіка виконання робіт		щомісяця
	Цех виробничо-заготівельний			
3	Енергогосподарство	Кількість переробленої та відпущеної на лінію електроенергії	кВт/год.	щозміни
3.1	Тягові електричні	Утримання та ремонт кабельної та		

3.2	підстанції Контактно-кабельна мережа	контактною мережі Витрати на утримання та ремонт енергогосподарства (за статтями) Вартість переробки 1 кВт/год. енергії	нормо-год.  грн. грн.	щомісяця  щомісяця щомісяця
4 4.1	Шляхове господарство Ділянки колійного полотна	Витрати на утримання та ремонт шляхового господарства Утримання та ремонт колій в приведених одиницях Вартість однієї приведеної одиниці ремонту	грн.  нормо-год.  грн.	щомісяця  щомісяця щомісяця

Представлена інформаційна картка із системою показників окремих центрів відповідальності відображає потреби в інформації менеджерів різних рівнів управління та періодичність складання внутрішньої звітності. Вона містить вартісні та натуральні показники, що характеризують обсяги та якість виконаних робіт (наданих послуг) окремими службами підприємства.

Отже, впровадження раціональної системи внутрішньогосподарського контролю на підприємстві неможливо вирішити без формування внутрішньої звітності. Запропонована система оціночних показників діяльності окремих структурних підрозділів дозволить удосконалити формування внутрішньої звітності та покращити інформативність внутрішньогосподарського контролю для потреб управління основною діяльністю підприємств МЕТ.

**УДК 336.77:338.43**

**Новак Оксана  
Костишин Юрій**

Житомирський державний технологічний університет

### **НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРЕДИТНИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА**

Складні економічні умови, брак фінансових ресурсів, низький рівень державної фінансової підтримки призводять до суттєвого скорочення сільськогосподарських підприємств та падіння обсягів їх виробництва. Зокрема, за даними Державної служби статистики України, обсяги продукції сільського господарства на кінець 2015 року зменшились на 11

959,9 млн. грн. або на 5 % у порівнянні з попереднім роком. Водночас галузь залишається стратегічно важливою, оскільки забезпечує належний рівень продовольчої безпеки.

Основною проблемою, з якою стикаються сільгоспвиробники – це дефіцит фінансових ресурсів. Високі ризики основної діяльності, нестабільність грошових надходжень характеризують підприємства сільського господарства як непривабливі об'єкти для банківського інвестиційного кредитування. За даними інтернет-видання “Пропозиція” банківське кредитування забезпечує лише 25–26% фінансових ресурсів і посідає друге місце після внутрішнього самофінансування у системі фінансової підтримки сільгосп-підприємств. За даними НБУ, обсяги кредитних коштів, виданих банками України на кінець лютого 2016 р. становили майже 842 млрд грн, при чому з них лише 50,5 млрд грн (6,0%) — кредитні кошти, надані підприємствам сільського господарства (станом на кінець грудня 2015 р. — 48,4 млрд грн, або 6,1%). Крім того, зважаючи на високі ризики, комерційні банки, як правило, видають кредити сільгоспвиробникам за завищеними ставками. Зокрема, за даними НБУ, за грудень 2015 р. розмір ставки за кредитами для суб'єктів сільського господарства становив 20,2%, що вище порівняно з середньою ставкою за галузями економіки (17,7%).

Такий стан справ вимагає нових підходів до кредитного забезпечення сільського господарства. Зокрема, необхідно забезпечити належний доступ підприємствам сільського господарства як до довгострокових банківських кредитів для оновлення матеріально-технічного забезпечення, так і до короткострокових кредитних ресурсів в основну діяльність.

Перспективними напрямками забезпечення підприємств сільського господарства довгостроковими кредитними ресурсами є іпотечне кредитування та лізингове кредитування. На сьогодні, застава земель сільськогосподарського призначення обмежена, однак сільгосппідприємства мають у власності й інші об'єкти нерухомого майна, які можна надати в заставу. Крім того, вже законодавчо врегульовані механізми кредитування під заставу права оренди земельної ділянки. Проте, реалізація такого забезпечення вимагає або спеціалізації комерційного банку, або підтримку держави в частині організації механізмів реалізації заставленого сільськогосподарського майна, а також створення Державного фонду гарантування погашення кредитів, наданих у сферу сільського господарства. Через механізми лізингового

кредитування, за сприяння держави, можна здешевити вартість отриманого у лізинг майна, а також створити попит на вітчизняну сільгосптехніку.

Кредити на поповнення обігових коштів сільгосп підприємств є більш доступними в порівнянні з інвестиційними, однак варто звернути увагу на нові механізми кредитного фінансування, які мають ряд переваг та розширюють можливості доступу до кредитних ресурсів. Зокрема, перспективним методом залучення фінансових ресурсів є авалювання векселів та аграрних розписок. По суті, операції з авалювання навіть не потребують від комерційних банків додаткових вкладень фінансових ресурсів, але при цьому боргові та товаророзпорядчі документи перетворюються на ліквідний актив, яким можна розраховуватись, як кредитними коштами. Водночас, фахівці визначають ряд невирішених проблем, пов'язаних з обігом аграрних розписок: необізнаність учасників у використанні інструменту; відсутність належного облікового забезпечення; неготовність правової, судової та виконавчих систем вирішувати питання, пов'язані з відносинами, які виникають на кожному етапі обігу аграрних розписок і, звичайно, на етапі виконання зобов'язань; низький рівень захисту прав кредиторів, що обумовлює застосування додаткових методів зниження ризиків шляхом страхування, проведення моніторингу забезпечення тощо; відсутність досвіду банківських установ як можливих учасників обігу аграрних розписок; вирішення яких сприятиме розширенню джерел кредитного фінансування сільського господарства.

**УДК 334.02**

**Оболончик Анастасія**

Науковий керівник: **Тоцька О. Л.**

СНУ ім. Лесі Українки

## **ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЕКТУ «ФЕСТИВАЛЬ ВІЗУАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА»**

Сьогодні фестивалі розглядаються як важливий ресурс для потоку туристів на локальному та національному рівнях. Фестивалі – це події, що сприяють культурному розвитку, прояву національної

свідомості та культури. Відповідно до «Великого тлумачного словника сучасної української мови», фестиваль – це масове свято, на якому показують досягнення певного виду мистецтва; показ, огляд досягнень якого-небудь виду мистецтва.

Досвід організації фестивалів візуального мистецтва в Україні є невеликим, але в останні роки стрімко розвивається. Основу фестивалів візуального мистецтва формують кінофестивалі, які поєднують в собі демонстрацію не лише фільмів, а й різні надбання візуального мистецтва, такі як відеопроєкції, мепінг, світлові шоу, покази анімації й ін. Протягом останніх семи років значно зросла кількість фестивалів, відбувається географічне розширення їх проведення.

Першим кінофестивалем був «Молодість» (вперше організований ще в 1970 р. але проводиться й сьогодні). Особливе місце серед сучасних фестивалів візуального мистецтва посідає Kyiv Lights Festival – перший міжнародний фестиваль медіа-мистецтва, який був проведений у Києві в травні 2017 р. під час пісенного конкурсу «Євробачення – 2017».

Проведення фестивалю візуального мистецтва планується у Луцьку. Населення міста позитивно ставиться до подібних заходів, тут відбувається багато фестивалів, які відвідують українці. Найбільш розвиненим і популярним є фестиваль патріотичної пісні «Бандерштат», який проводиться щорічно з 2007 р. Також існує багато музичних і гастрономічних фестивалів.

Позитивним фактором є відсутність аналогів фестивалю візуального мистецтва. Важливо відмітити, що населення області зацікавлене у візуальному мистецтві. Серед закладів культури лідерами за кількістю відвідувачів є кінотеатри. У період 2011–2015 рр. відвідуваність змінилася зі 161,5 тис. осіб до 333,5 тис. осіб.

Для систематизації управління проектом потрібно розробити життєвий цикл проекту. Найпоширенішою вважається чотирифазова модель. Вона складається з ініціалізації, розроблення (планування), реалізації (виконання), завершення проекту.

Під час фази ініціалізації відбувається розробка концепції проекту, пошук партнерів й ін. Під час другої фази відбувається розробка планів проекту (змісту, послідовності робіт, оцінка тривалості, організаційне планування, розробка календарного плану, плану ресурсів і бюджету). На фазі реалізації відбувається виконання

запланованих проектних робіт, куди входять роботи для організації фестивалю та його проведення. Фаза завершення проекту є важливою для інвесторів та організаторів, оскільки відбувається звітування й аналіз проекту.

Проект «Фестиваль візуального мистецтва» сприяє розвитку та збагаченню культури населення, відіграє важливу роль у розвитку візуального мистецтва. Проведення фестивалю надасть можливість творчим та ініціативним людям проявити себе, набутися та обмінятися знаннями й творчими досягненнями. Це означає, що організаторам проекту можна подавати заявку на фінансування проекту Міжнародним фондом сприяння розвитку культури (International Fund for the Promotion of Culture (IFPC)), який був створений у листопаді 1974 р. на 18-й сесії Генеральної конференції, з метою приділення більшої уваги культурі в розвитку окремих осіб і товариств, зміцнення міжнародного культурного співробітництва, надання допомоги художній творчості та культурним заходам.

Враховуючи досвід проведення фестивалів візуального мистецтва в Україні та сфери зацікавлення місцевого населення можна зробити висновок, що проект «Фестиваль візуального мистецтва» є цікавим та актуальним заходом. Він відіграє важливу роль для розвитку культури та творчості Волинської області.

**УДК 657**

**Остапенко Ольга**

Полтавська державна аграрна академія

## **СУТНІСТЬ РЕАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ**

Реальні інвестиції на сьогодні є досить важливими для кожного підприємства (виступають основною формою інвестування останніх), і для економіки країни в цілому, тож питання, пов'язане з дослідженням їх сутності є досить актуальними.

Сучасна вітчизняна економічна наука має досить багато напрацювань з зазначеного питання. Особливої уваги заслуговують праці таких вчених, як І. А. Бланк, К. О. Горошко, О. В. Михайленко, А. А. Пересада, Т. М. Гнатюк та ін.

Не зважаючи на досить широкий спектр наукових праць, вважаємо, що на сьогодні ще досі не сформовано об'єктивну сутність категорії «реальні інвестиції». В економічній літературі на сьогодні немає єдиного тлумачення економічної сутності реальних інвестицій. Тож поглиблене дослідження даної категорії, дозволить сформувати змістовне їх визначення шляхом узгодження понять, що існують на сьогодні. Розглянемо думки вітчизняних та зарубіжних вчених щодо трактування ними означеної категорії.

І. А. Бланк [1] розглядає вкладення коштів в реальні активи як матеріальні (будівлі, споруди, обладнання, приріст матеріально-виробничих запасів), так і нематеріальні (ліцензії, патенти, «ноу-хау» тощо). О. В. Михайленко [3] стверджує, що реальні інвестиції це сукупність вкладень коштів безпосередньо у виробничі активи підприємства, як матеріальні (будинки, споруди, обладнання, приріст матеріально-виробничих запасів), так і нематеріальні (ліцензії, патенти, «ноу-хау» тощо), результатом яких є збільшення розміру основних засобів, матеріальних активів або прав на їх використання. К. О. Горощко [2] визначає реальні інвестиції як вкладення коштів у реальні активи – як матеріальні, так і нематеріальні (вкладення коштів у нематеріальні активи, пов'язані з науково-технічним прогресом, визначаються як інноваційні інвестиції).

На нашу думку, реальні інвестиції це вкладення коштів в основний капітал (матеріальні – що потребують операцій реконструкції, модернізації, оновлення, та нематеріальні активи) суб'єктів господарювання, що здійснюють діяльність в різних сферах економіки країни з метою оновлення існуючих благ та одержання певного доходу (прибутку) від такого інвестування (рис. 1).



**Рис. 1. Графічне зображення змісту категорії «реальні інвестиції»**

Дослідивши думки вчених, щодо змісту категорії «реальні

інвестиції», можна виділити наступні підходи до її інтерпретації: з точки зору суспільства реальні інвестиції розглядаються як будь-які вкладення коштів у придбання чи створення (будівництво) реальних (матеріальних і нематеріальних) активів, що пов'язані з виробництвом товарів, виконанням робіт і наданням послуг з одержанням в остаточному підсумку прибутку, якого буде достатньо для забезпечення нормального розвитку економіки країни; реальні інвестиції розглядаються як основний напрям інвестиційної діяльності підприємств, передбачає вкладення коштів безпосередньо у виробничі активи підприємства, як матеріальні (будинки, споруди, обладнання, приріст матеріально-виробничих запасів), так і нематеріальні (ліцензії, патенти, «ноу-хау» тощо), результатом яких є збільшення розміру основних засобів, матеріальних активів або прав на їх використання.

Правильне визначення змісту категорії «реальні інвестиції», має не тільки формальне значення. Воно є досить важливим для здійснення класифікації інвестицій в цілому.

#### **Література:**

1. Бланк И. А. Основы финансового менеджмента. В 2-х томах. / И. А. Бланк. – К. : Ника-Центр, Эльга, 2009. – 1374 с.
2. Горошко К.О. Економічна сутність інвестицій та її класифікація / К. О. Горошко // Водний транспорт. – 2012. – Вип. 3. – С. 98 – 103.
3. Михайленко О. В. Вплив реальних інвестицій на процес відтворення основних засобів / О. В. Михайленко // Наукові праці НУХТ. – 2005. – № 17. – С. 14 – 16.

**УДК 657**

**Пасічник Сергій  
Остапенко Тетяна**

Полтавська державна аграрна академія

### **ОБЛІК ВИТРАТ ВИРОБНИЦТВА І ВИХОДУ ПРОДУКЦІЇ КП «ДЕКОРАТИВНІ КУЛЬТУРИ ДОР»**

КП «Декоративні культури ДОР» займається переважно вирощуванням декоративних культур. Витрати виробництва на

підприємстві обліковуються по кожній культурі (айва японська, астра, ялинка блакитна тощо) та відображаються за такими статтями: витрати на оплату праці, насіння та посадковий матеріал, паливо і мастильні матеріали, добрива, засоби захисту рослин, роботи та послуги, витрати на утримання необоротних активів, інші витрати, загальновиробничі витрати. Зміст окремих статей наведено нижче.

По статті «Витрати на оплату праці» відображається основна і додаткова заробітна плата працівників, безпосередньо зайнятих у виробництві.

По статті «Насіння та посадковий матеріал» відображається вартість насіння та посадкового матеріалу, що використані для посіву (посадки) відповідних культур та насаджень.

До статті «Добрива» включаються витрати на внесені в ґрунт під культури добрива органічні (гній, торф, компост тощо), мінеральні, бактеріальні, інші добрива та мікродобрива.

До статті «Засоби захисту рослин» включаються вартість пестицидів, засобів протруювання, гербіцидів та інших хімічних і біологічних засобів, використаних для боротьби з бур'янами, шкідниками і хворобами.

До статті «Роботи та послуги» відноситься вартість послуг власного та залученого автотранспорт та тракторного транспорту (на переміщення виробничих запасів з місць їх постійного зберігання на поля). Витрати відносяться на окремі об'єкти обліку, виходячи з обсягів робіт, пов'язаних з перевезенням вантажів.

По статті «Інші витрати» відображаються витрати, безпосередньо пов'язані з виробництвом, що не включені до жодної з вищенаведених статей, зокрема:

- 1) вартість спецодягу та спецвзуття, що видаються окремим працівникам, а також інших малоцінних і швидкозношуваних предметів;
- 2) платежі за страхування майна, врожаю культур;
- 3) інші витрати, що включаються у собівартість продукції і не відносяться до інших статей витрат.

Для обліку витрат виробництва і виходу продукції призначений рахунок 23 «Виробництво». Це активний рахунок, за дебетом якого відображаються прямі непрямі (розподілені) витрати, за кредитом – вихід продукції (декоративних культур).

На підприємстві витрати з вирощування таких культур, більшою мірою обліковують на рахунку 91 «Загальновиробничі витрати». Це

пояснюється тим, що вирощування культур здійснюється механізовано (тракторами, комбайнами тощо), тому такі витрати відносяться до загальновиробничих (рахунок 91 кореспондує з рахунками 131, 203, 65, 66, 208 тощо). А після закінчення звітної періоду загальновиробничі витрати включаються до складу собівартості відповідних культур (дебет 23 та кредит 91 рахунків), що відбувається шляхом їх розподілу пропорційно ціні реалізації.

У момент первісного визнання декоративних культур їх обліковують за дебетом рахунку 27 «Продукція сільськогосподарського виробництва» та кредитом рахунку 23 «Виробництво» як продукцію галуззі рослинництва. Продукція після первісного визнання оцінюється як запас. Якщо надалі на дату балансу вартість продукції зменшується, її уцінюють до чистої вартості реалізації. Різниця списується на субрахунок 946 «Втрати від знецінення запасів» (записом по дебету 946 та кредиту рахунку 27).

Аналітичний облік до рахунку 23 пропонуємо вести не лише за видами (сортами) культур, а й їх групами (за зразком: 2311 «Багаторічні айстри», 2311.1 «Ранньоквітучі айстри», 2311.2 «Осіньоквітучі айстри», 2311.2/1 «Айстра новобельгійська», 2311.2/2 «Айстра чагарникова», 2311.2/3 «Айстра новоанглійська»).

Витрати на пропонувані рахунках слід узагальнювати за статтями в межах двох груп: в першій групі – витрати прями, в межах другої групи – витрати непрями.

**UDC 657**

**Petrova Diana**

University of National and World Economy,  
Sofia, Bulgaria

## **REPORTING THE EFFECTS OF EXCHANGE RATE FLUCTUATIONS FOR THE PURPOSES OF MANAGEMENT PROCESSES IN COMPANIES WITH GLOBAL ACTIVITIES**

Exchange rate fluctuations create many problems in companies that are globally active not only in terms of preparing their financial statements, but also in their internal processes of analysis, planning and control of the work of

the foreign subsidiaries and the company as a whole. On the one hand, the translation of the financial statements of foreign subsidiaries from the different currencies in which they are denominated into the currency of the parent company satisfies the need to use a common currency for the compilation of the consolidated financial statements. On the other hand, the translation of the accounting information from one currency to another is necessary for the purposes of internal management processes within the company with global activities. The main purposes for which the use of information both in the currency of the individual foreign subsidiaries and in the currency common to the company is necessary and determine the need for internal currency recalculations within the company are:

- to provide information to managers of foreign subsidiaries in the planning process about the plan objectives and tasks that the central management of the company puts before them, expressed in the currency of the parent company and the currency of the country in which the subsidiary operates;
- to control and analyze the activities of the foreign subsidiaries and the results achieved by them;
- to control and assess the work of managers of foreign subsidiaries;
- to make sound management decisions on capital planning on a global basis and to assess their effectiveness;
- to assess and analyze the return on investment for the company as a whole, determined on the basis of the parent company's currency;
- to identify and analyze exchange gains and losses for the company as a whole as a result of exchange rate fluctuations.

Although it is important to make relevant management decisions, the recalculated information from the financial statements of foreign subsidiaries in connection with the consolidation processes in line with the requirements of current accounting standards is extremely insufficient for the efficient conduct of management processes within companies with global activities. The vast impact that exchange rate fluctuations have on their large-scale international activities makes it imperative to provide far more detailed information on the resulting effects. This makes it possible for exchange rates to be considered as an integral part of the planning, analysis and control processes in companies developing global activities. Their key role determines the need to apply specific currency recalculation approaches other than those used in compiling the mandatory financial statements and providing financial information to interested external users.

A major problem in any company with global activities is to establish effective approaches to separately assess the activities of foreign subsidiaries and the work of their managers. The main reasons determining the need for such a distinction in the assessment are related to the central coordination of the activities aimed at achieving global optimization and the fact that many decisions affecting both the global profits and the profits of each individual subsidiary are taken by the central management. The central coordination of global activities makes it difficult to assess the work of local subsidiaries as they are not authorized to take many of the important decisions affecting their business. Distinguishing the subsidiary's performance and its manager's work is essential to properly determine their contribution to the global optimization that the company aspires to. Managerial appraisal should be based on performance results that depend on their decisions and which they control. It is imperative to eliminate the influence of uncontrollable factors, including the impact of exchange rate fluctuations. All this should be taken into account in the choice of exchange rates and currency recalculation methods to be used in the internal processes of planning, analyzing and controlling the activities of globally operating companies.

Surveys of the practice of companies developing global activities show that in the management process they attach great importance to the comparisons between the planned and actually realized activities by any foreign subsidiary. The methods applied to convert one currency into another can have a significant effect on the results reported to the central management.

**УДК 657.1**

**Писаренко Тетяна**

Луцький національний технічний університет

## **ОСОБЛИВОСТІ ПЛАНУВАННЯ ОБСЯГІВ ВИРОБНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Витрати несе будь-яка господарююча одиниця. Управління витратами є цілим мистецтвом. Яке з підприємств досягає успіху в управлінні витратами, те з них досягає фінансового добробуту. Одним з елементів управління витратами виступає їх планування.

Методика планування витрат не закріплюється нормативами. Діючі нормативи виступають виключно як методичні рекомендації. Саме тому особливої актуальності для будь-якого підприємства набуває розробка власної схеми планування витрат діяльності.

Планування витрат доцільно здійснювати у такій послідовності:

- планування обсягів виробництва;
- планування виробничих витрат;
- планування невиробничих витрат;
- прогнозування зведених витрат діяльності.

Планування обсягів виробництва є дуже важливим показником, який напряму залежить від можливих обсягів реалізації. Обсяги реалізації у свою чергу визначаються купівельною спроможністю споживачів продукції.

Плануючи обсяги виробництва необхідно врахувати, що обсяг і структура продукції виробничого підприємства визначається: фізичним обсягом та структурою ресурсів, які використовуються у виробництві; ступенем опанування нових технологій.

Важливою особливістю планування обсягів виробництва є врахування економічного закону спадаючої віддачі. Суть згаданого закону: у виробничій діяльності мають місце обмеження. Наприклад, існування граничного обсягу продукції, який може бути отриманий при використанні будь-якої комбінації виробничих ресурсів (робочої сили, засобів і предметів праці).

Отже при плануванні витрат необхідно врахувати, що є певна межа доцільності додаткових витрат, які поза цією межею не впливають на збільшення обсягів виробництва. Це означає, що за певних обставин (недостатня потужність виробничого обладнання, наприклад) недоцільно набирати додаткових працівників, оскільки зростуть витрати на робочу силу, але не збільшаться обсяги виробництва.

Таким чином, при плануванні обсягів виробництва відштовхуються від планових обсягів реалізації з урахуванням дії економічних законів. На цьому етапі визначаються з асортиментом продукції, що буде виробляти підприємство, планують цінову політику. На основі цих показників плановий обсяг реалізації розраховується за формулою:

$$P_{п} = \sum c_i \times k_i, \quad (1)$$

де  $R_p$  – плановий обсяг реалізації;  
ці – планова ціна реалізації продукції і-го виду;  
кі – планова кількість реалізації продукції і-го виду.

Після таких розрахунків визначають план виробництва кожного виду продукції з урахуванням планових залишків на кінець планового періоду і наявних залишків продукції на початок періоду за даними первинних бухгалтерських документів.

План виробництва кожного виду продукції розраховується за формулою:

$$V_{pi} = R_{pi} + ЗГП_{ki} - ЗГП_{pi}, \quad (2)$$

де  $V_{pi}$  – плановий обсяг виробництва продукції і-го виду;  
 $R_{pi}$  – плановий обсяг реалізації продукції і-го виду;  
 $ЗГП_{ki}$  – залишки готової продукції і-го виду на кінець періоду;  
 $ЗГП_{pi}$  – залишки готової продукції і-го виду на початок періоду.

На основі запланованих показників виробництва у розрізі окремих видів продукції розраховують виробничі витрати. Зазвичай планують матеріальні витрати, витрати на оплату праці, загальновиробничі витрат. Рівень деталізації планових витрат визначається специфікою діяльності підприємства.

Отже планування витрат є досить трудомістким процесом і потребує надзвичайно обізнаного й кваліфікованого персоналу. Якісно складені плани сприятимуть прийняттю обґрунтованих економічних рішень при управлінні підприємством.

**УДК 657**

**Садовська Ірина  
Поліщук Ксенія**

Луцький національний технічний університет

## **ОПТИМІЗАЦІЙНІ ПОДАТКОВІ МОДЕЛІ СУЧАСНОГО АГРАРНОГО БІЗНЕСУ**

Податкове регулювання сільського господарства – одна з найважливіших сфер регулювання держави. Без нього аграрний сектор не

здатний вижити внаслідок сильної залежності від сезону, високого ризику діяльності, трудомісткості, специфіки роботи ринків продукції аграрного сектора, впливу діяльності сільського господарства на сільськогосподарські землі, забезпечення продовольчої безпеки країни.

Саме тому, даного питання вже не викликає сьогодні сумніву.

Проблемам оптимізаційних податкових моделей сучасного аграрного бізнесу присвячені роботи М. Самсоненка, І. Шиндирук, С. Зоря та ін.

Податкова політика країни – це система дій держави, яка забезпечує інтереси країни при поповненні бюджету. Системи оподаткування розвинених країн не містять податків, які призначені для вилучення частки з доходів суб'єктів агропромислового комплексу.

Система оподаткування сільського господарства розвинених країн складалася, в основному, в післявоєнний період. В цей момент бралися до уваги ряд дуже важливих характеристик галузі післявоєнного періоду: досить висока питома вага сектора в ВВП і в структурі зайнятості країни, необхідність підтримки та вирівнювання доходів в сільському господарстві з іншими галузями економіки, забезпечення сталого постачання населення продовольством.

Починаючи з кінця 80-х рр. практично у всіх розвинених країнах пройшли податкові реформи, покликані адаптувати податкове законодавство до сучасного рівня економічного розвитку цих країн. Вони торкнулися і аграрного сектору. Так, в більшості розвинених країнах були значно знижені ставки оподаткування за прямими податками.

У країнах з розвинутою ринковою економікою практикується податковий фаворитизм по відношенню до фермерів. Він проявляється в особливих методах оцінки вартості землі та будівель, знижених рівнях оподаткування, виключення з оподатковуваних сум вартості машин і устаткування, призначених для обробки ґрунту, надання знижок з податків або навіть грантів для оплати податків і інших пільг.

Науковці, групують країни за структурою податків. У країнах Центральної та Західної Європи в структурі податків більшу вагу мають непрямі податки. У середземноморських країнах домінують соціальні виплати і податки на споживання. У Північній Америці – прибутковий податок і податки на майно.

Податки в сільському господарстві діляться на національні та місцеві. місцеві відрізняються великою різноманітністю і залежать від напрямку розвитку, цілей і задач регіону, його особливостей

географічного положення, станом бюджету.

Земельний податок являється місцевим (незалежно від країни, де він стягується). Дохід від податку на землю становить основну частину податкових надходжень до місцевих бюджетів. Методи обчислення земельного податку в різних країнах різні, але в загальному використовується кадастровий метод. Різницю між ринковою та кадастровою вартістю землі можна розглядати як своєрідну пільгу.

У всіх розвинених країнах ставки податку на землю низькі (не вище 1% від вартості землі), і залежать від багатьох факторів.

Податок на прибуток. Надходження від сплати прибуткового податку розподіляються між національним бюджетом, регіональними та місцевими бюджетами. Базою оподаткування для сплати прибуткового податку є чистий дохід за певний період.

Корпоративний податок (податок на доходи юридичних осіб) не має великого поширення в країнах ЄС і США, так як більша частина сільськогосподарських підприємств в розвинених країнах здійснює виробництво на індивідуальній основі (сімейна ферма). Об'єкт оподаткування – чистий дохід. Пільги по сплаті корпоративного податку надаються тільки фермерським кооперативам. Крім податків, сільськогосподарські виробники сплачують соціальні виплати. Така система дає їм право користуватися державною системою соціального страхування (на випадок хвороб, інвалідності, досягнення пенсійного віку та ін.) Фермери сплачують соціальні податки з доходу, наймані робітники – з заробітної плати.

Місцеві податки. Види місцевих податків, їх ставки і порядки справляння різняться не тільки в залежності від країн, але і можуть бути різні в межах однієї країни. Один з місцевих прямих податків, що сплачується сільським господарством, – податок на володіння транспортними засобами. База для оподаткування – балансова вартість використовуваної сільськогосподарської техніки.

Непрямі податки. Основним непрямим податком, що застосовується в ЄС, є податок на додану вартість, введений на початку 70-х рр. Раніше замість нього діяв податок з обороту. Пільгова система справляння ПДВ в сільському господарстві передбачає наступні заходи:

- 1) спеціальний пільговий режим для дрібних ферм (Франція, Італія);
- 2) нижчу ставку ПДВ, або звільнення деяких товарів від ПДВ;
- 3) нарахування ПДВ з суми обороту за рік (ЄС);
- 4) введення таких ставок, при яких сплачена сума покривається

сумою нарахованого податку.

Загалом в країнах ЄС використовуються дві ставки ПДВ при продажу сільськогосподарської продукції: нормальна і з загального обороту. Нормальна ставка застосовується для великих господарств, які ведуть бухгалтерію в повному обсязі. Ставка для податку з загального обороту застосовується для дрібних і середніх господарств, які ведуть просту бухгалтерію.

Таким чином, розвинені країни при здійсненні податкового регулювання сільського господарства використовують всі можливі види прямих і непрямих податків.

Так безліч податків дозволяє регулювати найрізноманітніші аспекти сільськогосподарського виробництва. У той же час податкова система дозволяє використовувати широкий ряд податкових пільг. Пільги застосовуються для зниження податкового тягара для дрібних виробників і полегшення обліку. Великі виробники в сільському господарстві зазвичай підлягають оподаткуванню без пільг.

Різноманітність податків дозволяє регулювати різні сторони аграрного виробництва і сільського життя. У той же час податкова система сільського господарства має гнучкі пільги. В основному система пільг виникає з прагнення полегшити ведення обліку і знизити податковий тягар. Саме тому, урядом України може розглядатися одна з представлених моделей стягнення податків (або їхня комбінація) у перспективі запровадження в агробізнесі.

**УДК 657**

**Сидоренко Роман  
Харицька Марина**

Луцький національний технічний університет

## **ЧИ ПОТРІБНЕ ВІТЧИЗНЯНИМ БУХГАЛТЕРАМ ПРОФЕСІЙНЕ СУДЖЕННЯ?**

У світовій практиці бухгалтерського обліку поняття «професійне судження» не нове і є одним з основоположних принципів МСФЗ. Причиною створення цих стандартів стала необхідність в уніфікації фінансової звітності компаній в умовах розвитку міжнародної торгівлі.

Це зумовило зміну змісту бухгалтерської професії, яка стала носити комплексний характер. Сучасна організація бухгалтерського обліку на підприємстві припускає, що в процесі виконання роботи бухгалтер повинен широко застосовувати професійне судження, на формування якого істотний вплив мають особистісні, професійні якості бухгалтера. Застосування професійного судження є досить новою проблемою. Новизна даного об'єкта дослідження потребує постановки та вирішення актуальних в обліковій практиці питань щодо професійної складової бухгалтерського обліку, підвищення професійного статусу вітчизняних бухгалтерів та формування вимог до професійної освіти бухгалтерів на якісно новому рівні, що відповідає Міжнародним стандартам бухгалтерської освіти.

Поява багатоваріантності відображення економічної дійсності вимагає нових підходів, як до формування, так і до сприйняття бухгалтерських стандартів. Оскільки в цих умовах неможлива повна й жорстка регламентація всіх бухгалтерських процедур і правил, то сьогодні багато з них носять описовий характер. Відсутність чітких і однозначних рекомендацій щодо їх застосування приводить бухгалтера до необхідності мати особисту, обґрунтовану думку про доцільність використання на підприємстві того чи іншого варіанту обліку.

Перед ними неминуче постає проблема, викликана, з одного боку, необхідністю робити усвідомлений вибір того чи іншого методу оцінки або способу обліку, з іншого боку - обов'язком нести відповідальність за зроблений вибір. Це вимагає від бухгалтера певних ділових якостей, оскільки набагато легше виконувати розпорядження, ніж: брати на себе хоча б мінімальну відповідальність.

В даний час широке використання професійного судження в діяльності вітчизняного бухгалтера стримується в результаті негативного впливу цілого ряду факторів, серед яких:

- зміни законодавства, в тому числі бухгалтерського та податкового;
- проблеми застосування законодавства у зв'язку з його якістю;
- нерозуміння керівництвом облікових проблем, формальне ставлення (відношення) до обліку;
- відсутність ефективного користувача бухгалтерської інформації на більшості підприємств;

– значні обсяги і висока інтенсивність праці бухгалтера (внаслідок великої трудомісткості робіт з виконання вимог податкового законодавства);

– відсутність науково-обґрунтованих нормативів витрат часу для бухгалтерів.

Формування якісного професійного судження передбачає серйозну підготовку фахівця, яка можлива тільки при високому рівні професійної бухгалтерської освіти. З одного боку, завдання полягає у підготовці достатньої кількості фахівців, які розуміють концепції і конкретні правила формування інформації в бухгалтерському обліку і звітності та що володіють сучасними навиками ведення бухгалтерського обліку, підготовки і аудиту бухгалтерської звітності.

З іншого боку, якісна система бухгалтерського обліку та звітності передбачає наявність достатнього числа користувачів, які відчують потребу у інформації, що формується у бухгалтерському обліку і звітності, мають потреби і навички її використання при прийнятті економічних рішень, особливо, при визначенні напрямків інвестування капіталу та аналізу ризиків, пов'язаних з цим. Наявність таких зацікавлених користувачів, здатних активно застосовувати інформацію, що накопичується в бухгалтерському обліку «для управління господарюючим суб'єктом і здійснення ефективного корпоративного управління», є однією з найважливіших передумов розвитку бухгалтерського обліку і звітності.

Таким чином, при організації на підприємстві роботи, пов'язаної з процедурами формування і представлення фінансової звітності, необхідно приділяти увагу такому важливому питанню соціально-психологічних та професійних аспектів бухгалтерської професії, як використання професійного судження.

Разом з тим, фахівці бухгалтерського обліку як в Україні, так і за кордоном, висловлюють своє розчарування щодо надмірного нормативного регулювання обліку. В першу чергу, це пов'язано з тим, що в документах не можна врахувати усієї різноманітності господарських ситуацій і практичних випадків та прийняти єдиний шаблон. Проти нормативного регулювання бухгалтерського обліку і проти стандартів на заході висувається безліч заперечень. Перерахуємо деякі з них:

- ринкова економіка за своєю природою заснована на волі договору, отже, будь-якому власникові належить невід'ємне право

вибирати такі методи обліку і аналізу, які він, і тільки він, вважає правильними. Бажання нав'язати йому якийсь план рахунків та інші обмеження суперечить ідеалам свободи і порушує права людини; таким чином, в умовах сучасної ринкової економіки бухгалтерських стандартів не може бути, бо вільний ринок з неминучістю диктує і свободу вибору методів обліку;

- стандарти, орієнтовані на усі країни, не відображують національної традиції;

- стандарти гальмують розвиток бухгалтерської думки і сковують практику;

- при складанні стандартів здоровий глузд та теорія обліку ігноруються, замість них укладачі використовують без жодного методологічного обґрунтування декілька емпіричних положень, назвавши їх принципами, але чому вибрані саме ці, а не інші принципи, як вирішуються протиріччя між їх вимогами, сказати не може ніхто;

- стандарти орієнтовані на інвесторів, під якими розуміються переважно власники, але, окрім інвесторів, є і інші користувачі даних, що мають власні інтереси, користь, достовірність. Так, стандарти не можуть задовольнити усіх;- якщо ж побудувати стандарти, зважаючи на інтереси усіх, то неминуче доведеться вдатися до серії компромісів, які спотворять конкретні інтереси й усю достовірність даних і після цього вже будуть не потрібні нікому.

Відмова бухгалтерів від нормативного регулювання перетворює їх на думаючих фахівців. І ключем до цього повинна стати професійна думка, під якою потрібно розуміти уміння бухгалтера достовірно і сумлінно описувати і відображати фінансове положення своєї організації.

Згідно з цією концепцією сліпе наслідування вимог нормативних документів, які намагаються дати відповідь на усі випадки життя, не може дозволити бухгалтерові у кожному конкретному.

**УДК 657**

**Ткачук Ірина  
Бодячук Катерина**  
Луцький національний технічний університет

## **ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ СОЦІАЛЬНИХ ВИТРАТ АВТОДОРОЖНИХ ПІДПРИЄМСТВ**

На сьогоднішній день на підприємствах автодорожньої галузі не виокремлюється такий об'єкт обліку як соціальні витрати. Відповідно, відсутня і налагоджена система внутрішнього і зовнішнього контролю таких витрат. Це призводить до неефективного управління витратами підприємства, збільшення загального рівня витрат, зменшення прибутковості підприємства в цілому.

Важливою функцією управління господарською діяльністю автодорожніх підприємств на даний момент виступає контроль, оскільки він забезпечує керівництво підприємства оперативною інформацією для прийняття управлінських рішень щодо соціальної політики. Ефективна система контролю соціальних витрат повинна забезпечувати систематичне порівняння планових і фактичних показників, надавати можливість ідентифікувати помилки та порушення.

Система бухгалтерського обліку на сьогодні, не в змозі у повному обсязі виконувати функції внутрішнього контролю соціальних витрат, оскільки реалізує лише частину питань контролю за соціальною діяльністю підприємства. Тобто, на даний час принципово важливим є організація внутрішнього контролю за соціальними витратами автодорожніх підприємств.

На сьогодні в Україні питання організації внутрішнього контролю на підприємстві державою не врегульовані, а тому це питання належить до сфери діяльності власника підприємства і керівництва. Отже, визначимо об'єкти і суб'єкти контролю соціальних витрат.

Об'єктами внутрішнього контролю соціальних витрат є доцільність здійснення, документування та їх облік.

Суб'єктами внутрішнього контролю соціальних витрат має бути управлінський персонал (директор, головний бухгалтер) або особи,

яким доручено здійснювати контроль від імені управлінського персоналу.

Особливо актуальним для підприємств автотранспортної галузі є організація внутрішнього контролю, яка проявляється через ієрархічну структуру процесу управління. Завдяки цьому контроль поширюватиметься на всі місця виникнення соціальних витрат і як наслідок попереджатиме про небажані відхилення від заданих параметрів, виявлятиме причини та винуватців цих порушень, а також створюватиме належну інформаційну базу для прийняття своєчасних управлінських рішень відносно соціальної політики підприємства.

За результатами проведеного дослідження вважаємо, що оптимальну модель організації внутрішнього контролю соціальних витрат на підприємствах галузі автотранспортного господарства можна формувати у двох напрямках: структурно-функціональному та спеціалізованому.

Дослідження організації внутрішнього контролю соціальних витрат на підприємствах автотранспортної галузі засвідчує, що для них характерний як структурно-функціональний, так і спеціалізований підходи (табл. 1).

**Таблиця 1**

**Організація внутрішнього контролю соціальних витрат на підприємствах галузі автотранспортного господарства**

№ п/п	Назва підприємства	Варіанти організації внутрішнього контролю	
		структурно-функціональний	спеціалізований
1	ТзОВ «Луцькавтодор-Сервіс»	+ - - - - -	- - - - - ➔ *
2	ПАТ «Будавтодор»	+	
3	ПАТ «Уманьавтодор»	* ◀ - - - - -	- - - - - +

+ – варіант організації внутрішнього контролю, що застосовується

\* – рекомендований варіант організації внутрішнього контролю

Важливим параметром вибору раціонального варіанту організації внутрішнього контролю на досліджуваних підприємствах автотранспортної галузі є економічна доцільність функціонування

відділу внутрішнього контролю. При цьому доцільно співставити витрати на створення і функціонування такого відділу з ефектом від його роботи.

Отже, на автодорожніх підприємствах за соціальною діяльністю підрозділів підприємства необхідно здійснювати систематичний поточний контроль. За результатами контрольних перевірок керівництво підприємства зобов'язане приймати рішення про усунення причин, що негативно впливають на реалізацію соціальної політики підприємства.

**УДК 336.64**

**Хомин Ірина**  
Тернопільський національний  
економічний університет

### **ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНІ ОПЕРАЦІЇ В КОНТЕКСТІ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ**

Динаміка зовнішньоторговельних операцій в Україні нагадує економічний софізм Ф. Бастіа (1801-1850), для ілюстрації якого він наводив приклад: “Пан Г\*\*\* відправив із Гавра у Північно-Американські Штати корабель, навантажений французькими товарами ... на 200 тис. франків. Ця цифра була об’явлена на митниці... Але при виході з порту нещасний корабель затонув... Тим часом митниця ...вписала 200 тис. франків у відомість *вивізних товарів*. Із цього можна вивести... висновок: Франція володіє найбільш простим засобом для щохвилинного подвоєння своїх капіталів. Для цього їй досить провезти ці капітали через митницю і повикидати їх у море” [1, с. 634-635].

Українські ж реалії до цього додають ще й абсолютну втрату іноземної валюти, яка досить часто осідає в офшорних зонах, отож у кінцевому підсумку виходить, що гиря платіжного дисбалансу має стабільний крен у бік інвестування закордонного виробника, в той час, як потенціал аграрного сектору стосовно забезпечення хоча б власних потреб у продовольчих товарів невикористаний.

Звичайно, можна вказати, що імпорт товарів забезпечує децимлю доходів Державного бюджету України. Але це лише слабка втіха, бо ці кошти ніяк не нівелюють надмірних втрат валютних ресурсів, які могли би бути спрямовані в реальний сектор економіки, передусім у нарощування виробництва молока і м'яса, яке катастрофічно зменшилося. В чому переконають потенційні можливості галузі, адже навіть якщо брати за відправну точку показники 1990 року (а вони не були апогеем розвитку тваринництва), то очевидно, що Україні цілком під силу збільшити поголів'я тварин, відтак виробництво м'ясо-молочної продукції в кілька разів проти теперішнього рівня.

Проте ці потенційні можливості ними й залишаються, оскільки всупереч теорії трьох факторів виробництва, сформульованої видатним французьким економістом Ж.-Б. Сеєм, за якою ними є праця, земля і капітал, останній спрямовується не в аграрне виробництво, яке може продукувати конкурентоздатну продукцію та заодно поживити внутрішній ринок продовольства, зважаючи на його незаповненість, тому надмірний і значною мірою неконтрольований імпорт, а в "металургію, розбудовану в роки сталінської індустріалізації", яка "забезпечує половину експорту...", хоч "до 60% сталі в Україні виробляється за старими технологіями" до того ж "у нинішньому стані багатомільярдні експортні доходи металургії аж ніяк не сприяють стратегічним завданням розвитку України – вони привласнюються вузьким колом осіб, а сама галузь із технологією середини минулого століття просто виснажує природний потенціал країни" [2, с. 81-82].

Причому металургійний комплекс ще й не забезпечує власних потреб навіть у чорних металах, і щороку їх імпортується в Україну на мільярди доларів США. Хоча, замість закупівлі такого металу за рубежом, уже давно можна би випускати будь-які його види в Україні, зважаючи на суми іноземної валюти, які витрачаються тут на це щороку.

Таким чином, очевидно, що треба переорієнтувати грошові потоки із консервації відсталих технологій на прогресивні перш за все з метою розвитку аграрного сектору, який, поряд із забезпеченням внутрішніх потреб України в продовольстві, отже відмови від значної частки його імпорту, дасть можливість коли й не знизити, то принаймні пригальмувати цінове зростання на нього. Заодно зумовивши побічний, але не менш важливий ефект, який проявлятиметься у збільшенні попиту на промислові товари, від

сільськогосподарського машинобудування – в першу чергу, до всіх інших.

### **Література:**

1. Бастиа Ф. Экономические гармонии. Избранное /Фредерик Бастиа; [предисл. Гр. Г. Санова; пер. с франц. Ю. А. Школенко]. – М.: Эксмо, 2007. – 1200 с.
2. Ковальчук Т. Т. Актуалітети політики розвитку /Т. Т. Ковальчук, В. К. Черняк, В. Я. Шевчук. – К.: Знання, 2009. – 326 с.

**УДК 657.2.016**

**Хомир Петро**

Тернопільський національний  
технічний університет ім. Івана Пулюя

### **«НОВА» ОБЛКОВА ТЕОРІЯ ТА ЇЇ ПРОЗЕЛІТИ**

Сучасні публікації деяких авторів підпадають під афоризм С.-Є. Леца: "Багато хто пробує створити філософський камінь через (чужі) закам'янілі думки". Що, на жаль, зважаючи на наявність сканера й комп'ютера, вдається їм без перевантаження, кажучи словами одного з теоретиків, "собственного мыслительного аппарата"[2, с. 45].

Приміром, пандемією стало майже сканування епатажної тиради О Чаянова, нібито "при ближайшем рассмотрении оказывается, что все великолепие бухгалтерских систем ... нам при построении социалистического хозяйства так же не пригодно, как не пригоден дредноут для военных операций в Курской губернии", ба навіть сам термін "бухгалтерский" устарел, не отражает подлинное содержание хозяйственных процессов, несет на себе следы проклятого, навек уничтоженного капиталистического строя и психологически отпугивает молодежь от занятия данной профессией"[3, с. 456].

Й аби ніхто не засумнівався в тому, чи бува таке сканування в ХХІ ст. "закам'янілих думок" минувшини нічого спільного з обліковою теорією не має за визначенням, "скромно" долучається посилання на себе ж улюбленого: "У дослідженнях, викладених у

кількох монографіях [2; 3; 4], йдеться про необхідність та можливість формування теорій обліку та контролю на основі нових підходів пізнання – системного, функціонального, кібернетичного, синергетичного, інформологічного та інших”[1, с. 194].

Правда, ця можливість чогось нею й залишається, відтак через те закрадається крамольна думка, чи часом знання проблем теорії бухгалтерського обліку тут не обмежується його особливостями, викладеними на ”50 страницах словаря” Г. Бахчисарайцева ”Как нужно изучать бухгалтерию? Мысли о законе двойной записи и о Балансе”, виданого ним у 1908 році під псевдонімом Арсеньев Г. Бо дуже вже перекликаються тодішні ”статмографии разных видов”[2, с. 78-79], із ”сучасними” закінченнями на кшталт ”логій” чи ”інгів” цього ”не в меру екзальтированного автора” (М. Медведєв), який, до речі, сам не в змозі вирішити, на якій із них зупинитися, тому кожен раз перестрибує з однієї, якщо й не закам’янілої, то вже покритої цвіллю назви, на іншу, врешті плутаючись у них, наче муха в павутинні.

Відтак, як мовиться, а *maximis ad minima* ... Отож і тут велике вичерпується твердженням, що ”актуальності створення теорії не надається належної уваги з боку наукового співтовариства”, а ”бухгалтери не реагують на будь-які новації і з упертістю сповідують старі канони обліку й контролю”[1, с. 194], позаяк прецеденти подібних блукань в теорії бухгалтерського обліку інколи мають точні аналоги в минулому.

Й очевидно, що перелицювання чужих закам’янілих думок ніяк не може вважатися ”наданням належної уваги актуальності створення теорії” бухгалтерського обліку, бо воно лише стане бігом по колу. Власне це й засвідчує чи не столітнє тупцювання в ньому, в той час, як ані проблема облікового відображення капіталу підприємства не зсунулася з мертвої точки, а навпаки, перетворила облік цієї архіважливої в умовах ринкової економіки категорії в щомісячне бездумне фіксування такої ж застиглої величини, ні інші не менш важливі облікові проблеми не вирішено.

Тож поява прозелітів такої ”нової теорії”, як перейменування бухгалтерського обліку, засвідчує хіба продовження деградації наукових досліджень, а не ”формування теорій обліку та контролю на основі нових підходів пізнання”, зокрема, системного, зважаючи на стрибки вліво-вправо.

Теорія ж передусім якраз і є системою вірогідних наукових знань про якусь сукупність об'єктів. Та при всьому багатослів'ї опусів прозелітів тут ні сукупністю об'єктів, ані тим більш системою вірогідних наукових знань про неї аж ніяк не пахне.

#### **Література:**

1. Матеріали I міжнародної науково-практичної інтернет-конференції "Облік, аналіз, аудит і оподаткування в умовах глобалізації економіки" 21 квітня 2017 р. – Видавництво УжНУ "Говерла", 2017. – 468 с.
2. Медведев М. Ю. Теория бухгалтерского учета: учебник /М. Ю. Медведев. – М.: Изд. "Омега-Л", 2007.
3. Соколов Я. В. Бухгалтерский учёт: от истоков до наших дней /Я. В. Соколов. – М.: Аудит ЮНИТИ, 1996. – 638 с.

**УДК 657**

**Мартинюк Наталія**

Луцький національний технічний університет

### **БЕНЧМАРКІНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВИЯВЛЕННЯ ПРИХОВАНИХ ВИТРАТ НА ЯКІСТЬ**

В обліковій системі будівельних підприємств не вирішеною є проблема наявності прихованих витрат на якість, в тому числі в частині внутрішніх відмов. За термінологією моделі витрат на якість PAF, від prevention (попередження) – appraisal (оцінка) – failure (відмови), серед останніх розрізняють внутрішні і зовнішні. Внутрішні – це брак виявлений на етапі виробництва, а зовнішній – після продажу (передачі) продукту клієнту [1].

Виявлення невідповідностей технічним та технологічним нормам та бракування виконаних робіт є явищем поширеним в будівництві. В літературі зустрічаються розрізнені дані з цього приводу. Витрати на усунення невідповідностей та браку від неякісного виконання робіт, за даними проведених досліджень, можуть коливатися від 2,5 % до 31 % від вартості будівельного контракту (субконтракту) [1, 147]. Значна відмінність у даних викликає дискусійність питання «На скільки достовірно будівельні

підприємства відображають витрати від допущення внутрішнього браку в обліковій системі?»

В національній системі бухгалтерського обліку є спеціально призначений рахунок 24 «Брак у виробництві», на якому формується інформації про витрати на виконані «роботи, які не відповідають за своєю якістю встановленим стандартам або технічним умовам і не можуть бути використані за своїм прямим призначенням або можуть бути використані тільки після додаткових витрат на виправлення» [2]. Проте, на практиці, будівельні підприємства можуть списувати такі витрати на собівартість монтажних-будівельних робіт, вважаючи їх несуттєвими. Це формує проблему з точки зору сфери управління якістю. Адже, показник браку є одним з його основних фінансових показників [1, 147], який піддається постійному моніторингу та аналізу. Брак виробництва є непродуктивними витратами та несе не тільки прямий негативний наслідок у вигляді додаткових витрат ресурсів, а також опосередковано впливає на репутацію підприємства, його прибуток та можливість нарощувати обсяги виробництва. Інформація про рівень допущеного браку використовується для виявлення причин його допущення, розробки корегувальних заходів, направлених на його зменшення, та оцінки їх ефективності.

Отже, повне відображення витрат на усунення браку є важливим завданням обліку, орієнтованого на підтримку процесів управління якістю. Одним з інструментів, який дозволяє виявити наявність прихованих витрат на якість в обліковій системі, в тому числі браку, є бенчмаркінг.

В обліковому контексті бенчмаркінг визнається управлінським інструментом, який може надавати управлінській інформації більшого ступеня об'єктивності завдяки створенню можливості для підприємства порівнювати результати діяльності з аналогічними показниками інших підприємств.

В світі напрацьований досвід, коли на рівні країн були підтримані ініціативи і запроваджені програми бенчмаркінгу для будівельного сектору. Це було зроблено у Австралії, Бразилії, Чилі, в Данії, Великобританії, Сполучених штатах, Гонконзі, Сінгапурі та Нідерландах [1, 158-159].

Наприклад, аналіз структури показників бенчмаркінгу окремих ініціатив показав на скільки увага приділяється сфері якості. Зокрема, «Ключові індикатори результативності», розроблені для будівельних

підприємств Великобританії, включають моніторинг даних про ступінь задоволення клієнтів та дані про брак. В системі «Бенчмаркінгу та показників Інституту будівельної індустрії» (Сполучені штати) міститься інформація про загальну вартість виправлення забракованих робіт. Найбільш повно показники якості використані в ініціативі «Вимірювання продуктивності для бенчмаркінгу в будівельній індустрії Бразилії». Серед показників бенчмаркінгу використовуються інформація щодо ступеня задоволення клієнта (споживача та власника), індекс невідповідності у одиниці поставки, кількість невідповідностей, виявлених при проведенні аудитів якості, а також, ступінь задоволення працівників [3; 4].

Вищевикладене демонструє, що серед бенчмаркінгових показників виділяють показник браку. Наявність порівняльної інформації за іншими будівельними проектами створює відносно об'єктивну картину бачення процесів, в тому числі і управління витратами на виправлення браку. Порівняльна інформація дозволяє виявити ділянки для вдосконалень, в тому числі вказати на наявність прихованих витрат на усунення браку.

#### **Література:**

1. Love, P. E. D., & Smith, J. (2003). Benchmarking, Benchaction, and Benchlearning: Rework Mitigation in Projects. // *Journal of Management in Engineering*, 19(4), 147–159.
2. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затв. Наказом МФУ від 30.11.99.- № 291.
3. Costa, D. B., Formoso, C. T., Kagioglou, M., Alarcón, L. F., & Caldas, C. H. (2006). Benchmarking Initiatives in the Construction Industry: Lessons Learned and Improvement Opportunities. // *Journal of Management in Engineering*, 22(4), 158-167
4. Lee, S.-H., Thomas, S. R., & Tucker, R. L. (2005). Web-Based Benchmarking System for the Construction Industry. // *Journal of Construction Engineering & Management*, 131(7), 790-798.

**УДК 657**

**Савчук Мар'яна**  
Науковий керівник: **Нужна Оксана**  
Луцький національний технічний університет

## **КОНФІДЕНЦІЙНІСТЬ ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНИЙ ПРИНЦИП ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ**

Професія бухгалтера відіграє значну роль у суспільстві, оскільки від бухгалтера практично залежить успіх будь-якої компанії. Для роботодавця важливим є професійна етика бухгалтера, яка включає в себе ряд принципів поведінки та ставлення до виконання певних обов'язків. Такі принципи відповідають вимогам міжнародних нормативів. Від рівня їх дотримання залежить авторитет працівника, його професійна придатність і здатність виконувати поставлені завдання.

Одним з найважливіших складових, які передбачає професійна етика, є принцип конфіденційності бухгалтера. Роботодавець хоче підібрати робітника, в першу чергу, надійного, тому конфіденційність є важливим принципом професії бухгалтера.

Ми ставили собі за мету дослідити ступінь важливості принципу конфіденційності професійної етики бухгалтера.

Даному питанню приділили увагу вчені Бутинець Ф.Ф., Кузьмінський А.М., Соловйов Г.А., Федулова Л. та інші.

В Україні бухгалтери і аудиторі під час здійснення своєї діяльності керуються Кодексом професійної етики аудитора та етики Міжнародної федерації бухгалтерів, які були прийняті у 2003 році. Діючи в інтересах суспільства, бухгалтер повинен дотримуватися вимог Кодексу професійних бухгалтерів і аудиторів.

Суть принципу конфіденційності викладено у вище вказаному кодексі, де йдеться, що конфіденційність передбачає нерозголошення бухгалтером або аудитором інформації, отриманої ним під час роботи, тобто бухгалтер чи аудитор повинен зберігати комерційну таємницю підприємства.

Існують також і винятки, коли бухгалтер може порушувати конфіденційність. Це можливо, коли розкриття інформації дозволено законом, чи роботодавцем, та на вимогу закону.

Проте бухгалтер в такому випадку повинен врахувати наступні моменти:

- чи не буде завдано шкоди будь-якій стороні;
- чи така інформація є коректна, достатньо відома і обґрунтована;
- чи надійде вона належному одержувачу.

Потрібно вміти використовувати професійне судження для визначення того, в якому вигляді розкривати інформацію.

Адже кожен клієнт підприємства покладається на такі характеристики бухгалтера для забезпечення впорядкованого ведення своєї діяльності:

- об'єктивність;
- чесність;
- незалежність;
- компетентність;
- конфіденційність.

На нашу думку, відповідальний бухгалтер повинен дотримуватися конфіденційності у будь якій ситуації, оскільки це може призвести до суттєвої шкоди підприємству, потрібно пам'ятати і про ненавмисне розголошення інформації.

Про етику бухгалтерів говорять багато, але не всі її дотримуються. На практиці часто зустрічаються етичні проблеми, але їх потрібно вирішувати гідно, а для цього необхідно неухильно виконувати норми професійної поведінки.

Кожен професійний бухгалтер повинен уважно і серйозно ставитися до своїх обов'язків, дотримуватися відповідних бухгалтерських стандартів, підтримувати високий рівень своїх знань, постійно вдосконалювати свою професійну майстерність.

Роботодавець, підбираючи працівника на посаду бухгалтера, звертає увагу на рівень кваліфікації кандидата, але не менш важливим є добросовісність людини.

Проте, насамперед, це потрібно для себе, адже коли бухгалтер дотримується принципів етики, він набуває довіри керівника і може зарекомендувати себе як досвідченого, висококваліфікованого працівника.

Вважаємо, що одним з підходів до вирішення проблеми забезпечення конфіденційності є належне оформлення посадових інструкцій бухгалтера, а тому до їх складання варто підійти не формально, а приділити більш детальну увагу, особливо питанням відповідальності бухгалтера за порушення конфіденційності.

**УДК 657:004**

**Голячук Наталія**  
Луцький національний технічний університет

## **ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ**

До недавнього часу інформація не вважалася найважливішим ресурсом будь-якого суб'єкта господарювання. Процес управління діяльністю підприємства чи організації в значній мірі залежав від компетентності, освіти та особистих якостей керівника. Ділові рішення ухвалювалися керівниками найчастіше на основі досвіду та інтуїції, і лише в окремих випадках - на основі спеціально підготовленої інформації, що містила варіанти рішень і оцінку вірогідності їх здійсненності. Потреба оперативних розрахунків, пошуку та надання керівникам підприємств відповідної інформації для прийняття рішень зумовили необхідність використання в процесі управління підприємствами засобів обчислювальної техніки та інформаційних технологій.

Інформаційна технологія – цілеспрямована організована сукупність інформаційних процесів з використанням засобів обчислювальної техніки, що забезпечують високу швидкість обробки даних, швидкий пошук інформації, розосередження даних, доступ до джерел інформації незалежно від місця їх розташування.

Важливою рисою інформаційних технологій є те, що вони створюються шляхом використання формалізованих методів, комп'ютерної і медійної підтримки, спеціалізованого набору програм, що забезпечують опрацювання інформації, яка міститься в базах даних, базах знань, різних експертних системах. Інформаційні технології відкрили необмежені можливості оперування інформацією і дозволили перетворити її у стратегічний ресурс.

Потужний потенціал комплексному використанню інформаційних технологій створює розробка та розвиток операційних систем, системного та прикладного забезпечення. Дедалі більше використовуються універсальні та спеціалізовані комп'ютерні мережі, котрі органічно стають невід'ємною частиною усіх сфер діяльності підприємств.

При цьому стрімкий розвиток комп'ютерних, комунікаційних, мобільних та інформаційних систем спричинив виникнення хмарних технологій, які активно впроваджуються на підприємствах.

Хмарні обчислення - це модель забезпечення зручного доступу через мережу до спільних обчислювальних ресурсів, що підлягають налаштуванню (наприклад, до комунікаційних мереж, серверів, засобів збереження даних, прикладних програм та сервісів), і які можуть бути оперативно надані з мінімальними управлінськими затратами та зверненнями до провайдера.

Прикладом хмарних технологій, який вже давно широко використовується не лише в економіці, а й в повсякденному житті, є електронна пошта. Власнику поштової скриньки для отримання доступу до неї достатньо скористатися довільним браузером на будь-якому за потужністю і швидкодією персональному комп'ютері з наявним підключенням до мережі Інтернет. Крім цього дуже часто використовуються і хмарні сховища особистої інформації, і покупки в інтернет-магазинах, і сервіси перегляду мультимедійного контенту, і програми для роботи на комп'ютері, і, що важливо для розвитку ІТ-технологій - це хмарні системи управління бізнесом.

Організаційні процеси формування ринку інформаційних продуктів і послуг та забезпечення його ефективного функціонування потребують законодавчої підтримки та правового захисту. В Україні не достатньо врегульовані нормативні питання безпеки і конфіденційності інформації, що передається постачальнику хмарних послуг, не закріплені норми, які чітко визначають адміністративну, цивільно-правову відповідальність постачальника хмарних послуг, а також кримінальну відповідальність керівників і працівників організацій, що надають хмарні послуги. Одна з головних проблем законодавчого урегулювання процесів розвитку хмарних обчислень, полягає в її складності, так як ці процеси охоплюють цілий комплекс не лише юридичних, а й економічних проблем.

*Сучасні кризові явища в економіці та проблеми облікового,  
контрольного та аналітичного забезпечення управління підприємством*

## **ДЛЯ НОТАТОК**

*IX Міжнародна науково-практична конференція  
(м. Луцьк, 23-24 червня 2017 р.)*

## **ДЛЯ НОТАТОК**

Комп'ютерний набір:

Ткачук І.М.

Верстка:

Ткачук І.М.

Підп. До друку 23.06.17 р.  
Формат 60x84 1/16. Папір офс.  
Ум. друк. арк. 10,1. Тираж 300 прим. Зам. 419

Редакційно-видавничий відділ  
Луцького національного технічного університету  
Луцьк, 43018, вул. Львівська, 75  
Друк – РВВ ЛНТУ